

APÉNDICE DE TEXTOS¹

§ 1

Dn 5,10a: מִלְכָּתָא לְקַבְּל מְלִי מְלָכָא וְרַבְרַבְנוּהִי לְבֵית מְשִׁתָּא עֲלַת [עֲלַת]
(domum convivii)

Jr 16,8: וּבֵית־מְשִׁתָּה לֹא־תָבוֹא לְשִׁבֵּת אוֹתָם לְאָכַל וְלִשְׁתּוֹת
(εἰς οἰκίαν πότου / domum convivii)

Est 7,8: וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבַּיִת וְאֶל־בַּיִת מְשִׁתָּה הָיִן וְהָמֹן נָפַל עַל־הַמַּטָּה אֲשֶׁר אָסַתָּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ הִגַּם לְכַבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה עִמִּי בַּבַּיִת הַדָּבָר יֵצֵא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמֹן חָפוּ
(convivii locum)

Cant 2,4: הִבִּיאֲנִי אֶל־בַּיִת הָיִן וְדָגְלוּ עָלַי אַהֲבָה
(εἰς οἶκον τοῦ οἴνου / in cellam vinariam)

Qo 7,2: טוֹב לִלְכֹת אֶל־בַּיִת־אֲבָל מִלְכַת אֶל־בַּיִת מְשִׁתָּה בְּאֲשֶׁר הוּא סוּף כָּל־הָאָדָם וְחָיִי יִתֵּן אֶל־
לְבו
(εἰς οἶκον πότου / ad domum convivii)
(εἰς οἶκον πένθους / ad domum luctus)

§ 2

Am 6,4-7

TM

(4) הַשְּׂכָבִים עַל־מַטּוֹת שֵׁן וְסִרְחִים עַל־עַרְשׂוֹתָם וְאֲכָלִים כָּרִים מִצֹּאן וְעִגְלִים מִתּוֹךְ מַרְבֵּק; (5) הַפְּרֻטִּים
עַל־פִּי הַנֶּבֶל כְּדָוִד חֲשָׁבוּ לָהֶם כְּלִי־שִׁיר; (6) הַשֹּׁתִים בְּמַזְרְקֵי יַיִן וְרֵאשִׁית שְׂמָנִים יִמְשְׁחוּ וְלֹא נָחְלוּ עַל־
שִׁבְרֵי יוֹסֵף; (7) לָכֵן עֲתָה יִגְלוּ בְּרֵאשׁ גְּלִים וְסָר מִרְזַח סְרוּחִים:

¹ TM: Elliger - Rudolph 1990; LXX: Ralphy 1935; Tg: Sperber 1959 y 1962; Vg: Weber Osb 1975.

Tg.

(4) דשכבין על ערסן דמכבשן בשין דפיל ועימק יון על ערסתהון ואכלין פטימין מענא ועגלין מגו רבקה (5) דמנן על פום נבלא כדויד אתקיני להון מני זמרא (6) דשתן בפילון דכסף חמר וריש משחין טבין מתמשחין ולא כאבי להון על תבריה דישראל (7) בכין יגלון כען בריש גלן ויעדי מנהון מרוחין ומככין

LXX: (4) οἱ καθεύδοντες ἐπὶ κλινῶν ἐλεφαντίνων καὶ κατασπαταλῶντες ἐπὶ ταῖς στρωμναῖς αὐτῶν καὶ ἔσθοντες ἐρίφους ἐκ ποιμνίων καὶ μοσχάρια ἐκ μέσου βουκολίων γαλαθηνά (5) οἱ ἐπικροτοῦντες πρὸς τὴν φωνὴν τῶν ὀργάνων ὡς ἔστῶτα ἐλογίσαντο καὶ οὐχ ὡς φεύγοντα (6) οἱ πίνοντες τὸν διυλισμένον οἶνον καὶ τὰ πρῶτα μύρα χριόμενοι καὶ οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπὶ τῇ συντριβῇ Ἰωσηφ (7) διὰ τοῦτο νῦν αἰχμάλωτοι ἔσονται ἀπ' ἀρχῆς δυναστῶν καὶ ἐξαρθήσεται χρεμετισμὸς ἵππων ἐξ Ἐφραϊμ

Vg: (4) qui dormitis in lectis eburneis et lascivitis in stratis vestris qui comeditis agnum de grege et vitulos de medio armenti (5) qui canitis ad vocem psalterii *sicut David* putaverunt se habere vasa cantici (6) bibentes in fialis vinum et optimo unguento delibuti et nihil patiebantur super contritione Ioseph (7) quapropter nunc migrabunt in capite transmigrationum et auferetur factio lascivientium.

§ 3

Jr 16,5-9

TM

(5) כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲלֵי־תִבּוֹא בַּיַּת מְרוֹחַ וְאֵל־תִּלְךְ לְסֻפּוֹד וְאֵל־תִּנְדֹּד לָהֶם כִּי־אֶסְפְּתִי אֶת־שְׁלוֹמֵי מִצְרָיִם הָעַם־הַזֶּה נֶאֱמַר יְהוָה אֶת־הַחֲסֹד וְאֶת־הַרְחֻמִּים: (6) וּמִתּוֹ גְּדֹלִים וּקְטָנִים בְּאֶרֶץ הַזֹּאת לֹא יִקְבְּרוּ וְלֹא־יִסְפְּדוּ לָהֶם וְלֹא יִתְגַּדְּדוּ וְלֹא יִקְרַח לָהֶם: (7) וְלֹא־יִפְרְסוּ לָהֶם עַל־אֲבָל לִנְחָמוֹ עַל־מָוֶת וְלֹא־יִשְׁקוּ אוֹתָם כֹּס תַּנְחֻמִּים עַל־אֲבִיו וְעַל־אִמּוֹ: (8) וּבַיַּת־מִשְׁתָּה לֹא־תִבּוֹא לְשִׁבַּת אוֹתָם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתוֹת: (9) כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מִשְׁבִּית מִן־הַמְּקוֹם הַזֶּה לְעֵינֵיכֶם וּבִימֵיכֶם קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמִחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל בָּלָה:

Tg.

(5) ארי כדנן אמר יי לא תיעול לבית מרוחא ולא תהך למספד ולא תדוי להון ארי כנישית ית שלמי מן עמא הדין אמר יי ית חסדא וית רחמי (6) וימותון רברבין ודעדקין בארעא הדא לא יתקברון ולא יספדון להון ולא יתהממון ולא ימרטון להון (7) ולא יפרסון להון על אבלא לנחמותהון על מיתא ולא ישקון יתהון כס תנחומין גבר על אבוהי ועל אמיה (8) ובית אסחרותא לא תיעול לאסחרא עמהון למיכל ולמשתי (9) ארי כדנן אמר יי צבאות אלהא דישראל האנא מבטיל מן אתרא הדין לעיניכון ובוימיכון קל ביע וקל חדוא קל חתנין וקל כלן

LXX: (5) τάδε λέγει κύριος μὴ εἰσέλθῃς εἰς θίασον αὐτῶν καὶ μὴ πορευθῆς τοῦ κόψασθαι καὶ μὴ πειθήσῃς αὐτούς ὅτι ἀφέστακα τὴν εἰρήνην μου ἀπὸ τοῦ λαοῦ τούτου (6) οὐ μὴ κόψωνται αὐτούς οὐδὲ ἐντομίδῃς οὐ μὴ ποιήσωσιν καὶ οὐ

ξυρήσονται (7) καὶ οὐ μὴ κλασθῆ ἄρτος ἐν πένθει αὐτῶν εἰς παράκλησιν ἐπὶ τεθνηκότι οὐ ποτιοῦσιν αὐτὸν ποτήριον εἰς παράκλησιν ἐπὶ πατρὶ καὶ μητρὶ αὐτοῦ (8) εἰς οἰκίαν πότου οὐκ εἰσελεύσῃ συγκαθίσει μετ' αὐτῶν τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν (9) διότι τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἰδοὺ ἐγὼ καταλύω ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν φωνὴν χαρᾶς καὶ φωνὴν εὐφροσύνης φωνὴν νυμφίου καὶ φωνὴν νύμφης

Vg: (5) haec enim dicit Dominus ne ingrediaris domum convivii neque vadas ad plangendum neque consoleris eos quia abstuli pacem meam a populo isto dicit Dominus misericordiam et miserationes (6) et morientur grandes et parvi in terra ista non sepelientur neque plangentur et non se incident neque calvitium fiet pro eis (7) et non frangent inter eos lugenti panem ad consolandum super mortuo et non dabunt eis potum calicis ad consolandum super patre suo et matre (8) et domum convivii non ingredieris ut sedeas cum eis et comedas et bibas (9) quia haec dicit Dominus exercituum Deus Israhel ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris et in diebus vestris vocem gaudii et vocem laetitiae vocem sponsi et vocem sponsae.

§ 4

MEE II 46 (TM 75.G.1372)

(I) (1) 1 í bx4-t ú g 2-NI (2) *a-da-ti-gú^{ki}-sù* (3) *wa* (4) 1 í bx3-t ú g-d a r (II) (1) d u m u-n i t a (2) *munu_x-ma-ni* (3) 4 í bx3-t ú g-d a r (4) NE.DI (5) *a-mu-tù* (6) š u b a₄-t i [REVERSO] (I) (1) *in u d* (2) *mar-za-u₉* (3) i t u-i-SI (II) (NO ESCRITA)

ARET I 11,1-3 (TM 75.G.1443 XI.1-3)

(1) 1 gu-dùl-TÚG 1 aktum-TÚG 1 íb+III-TÚG-sa₆- GÚN (2) *Du-da-sa* (3) *ugula mar-za-u₉*

§ 5

Emar VI/3 446,85-94

(85) *iti Mar-za-ha-ni i-na u₄ 14 bu-qá-ra-tu₄* (86) *i-na u₄ 16 ina sila.lím ar-ba ú-ši* (87) *udu ša uru.ki ù ha-šì'-nu ša dingir "li"* (88) *egir i-<na> sila.lím ar-<ba> i-la-ak i-na* (89) *<u₄> šu-wa-tu-ma ša'-du ša ^dIš₈-tár' i-na* (90) *u₄ 17 ša-du ša ^dIškur 1 udu ša nu-pu-ha-<an-ni>* (91) *<ina> é maš'-ar'-ti i-ša₁₀-ra-pu lú.meš* (92) *mar'-za-ḥu ša mi-Ki² ninda na-ap-ta-na* (93) *i-na dingir.meš ú-ba-lu mi-iš-li 1 udu* (94) *lú.máš.<šu>.gíd.gíd*

§ 6

Virolleaud, *Syria* XXVIII (1951) 173-179: texto VI (RS 14.16)

(1) [iš-tu ūmi^m]i an-ni-i-im (2) [a-na pa-ni^{awi}]lé.pl. šibûti (ŠI) pl. ti (3) [ ]^{awilê}.pl. ma-ar-zi-ḥi (4) [ ] mârê^{pl.} Ti-su-pa-ri (5) [ ]-nu-me-na uⁿ Abdi-an-ta (6) [ ]-nu-me-na aḥu rabû u Abdi-an-tû aḥu šihru (BANDA) (7) [ ]-be-la^fA-na-ti-um-me (8) [... i-na] be-ri-šû-nu

(9) [ ]ⁿAbdi-an-tû (10) [ ]-na aḥê^{pl.} -šû (11) [... m]a-al-li (12) [ ]i-ba-ṭar i-na sūqi (SIL-LA) (13) [ ]i-zi-ir (14) [...š]u(?) išten^{en} li-im kaspim^{pl} (14b) [ ]i-na eqlêti^{ZUN} -šû[(15) [ ]-ti

[REVERSO] (16) [ ] šuqi (SIL – LA) (17) [... Kî-ir(?)]-ru-na (18) [ ] mâr Ti-ya-rum (19) [ ] bu-qa-na (20) [pân - - - - - mâr] Mu-na-ḥi-me (21) [pân - - - - -] mâr Ku-ut-ta-na (22) [pân - - - - -] mâr Šu-wa-an-da-na (23) [pân - - - - -]un mâr Ḥu-ta-ši (24) [pân - - - - -]a-nu mâr Ši-ku-ti (25) [pân - - - - -]du mâr Abdi-Ḥa-wa (26) [pân - - - - -]ia-nu mâr Ki-ir-ru-na (27) [pân Mu - - - - -]na-ḥi-mu mâr Gur-pa-na (28) [pân Ta - m]ar(?) -te-nu mâr Ḥu-da-ši (29) [pân - - - - -]bi-mu mâr Ta-me-ia (30) [pân - - - - -]bi-bi-lu mâr Ia-ku-un-ni (31) Warad^dNIN-URTA^{awil}tup-sar-rum

PRU III 88 (RS 15.88)

PRU III 130 (RS 15.70)

(1) iš-tu ūmi an-ni-im (2) ¹niq-me-pa (1) [i]š-tu ūmi^{mi} an-ni-i-im (2) [a-n]a-mâr niq-ma-^{il}adu (3) šâr^{al}u-ga-ri-it (4) pa-ni ¹a-mis-tam-ra mâr ¹niq-me-pa (3) it-ta-ši bît^{amilM} mar-za-i (5) ù-id-din-šû [š]âr^{al}u-ga-ri-it^{amil} rābišu il-te-qí (4) bît^{amilM} mar-ze-i ša ša-at-ra-na (5) ù it-ta-din bît¹ib-ra-mu-zi (6) [ki-i-m]a(?) bîti-šû-nu (7) [bît^{am}]i^{IM}mar-ze-i ša ša-at-ra-na (8) ša-mi-id a-na^{amil} rābiši (9) ù bît¹ib-ra-mu-zi (10) ša-mi-id a-na^{amilM}mar-ze-i

(7) a-na mâr^M-šû-un (8) a-na da-ri-ti (11) ša ša-at-ra-na ù a-na mâr^M-šû-nu (12) ur₅-ra še-ra amîlu ma-am-ma-an (13) la-a i-la-qí (14) bît¹ib-ra-mu-zi (15) iš-tu qâti^{amilM}mar-ze-i (16) ša ša-at-ra-na (17) iš-tu qâti mâr^M-šû-nu (18) a-di da-ri-ti (19) ^{aban}kunuk ¹a-miš-tam-ra mâr šamaš-šarru ṭupšarrum^{um} niq-me-pa (20) [š]â[r] ^{al}u-ga-ri-it

² Se sigue la lectura de Fleming (2000:269) en lugar de la de Arnaud (*Emar* VI/3 446): lú.meš ninda¹ za-ri sa_x-mi-dî

PRU IV 230 (RS 18.01)

(1) *iš-tu* ₂*ûmi an-ni-i* (2) *aš-šum eqlât^M iši iskarâni* (3) *ša ilištar hur-ri* (4) *ša i-na alšuk-si* (5) *eqil iskarâni* (6) *ilištar hur-ri* (7) *be-ri amil^Mmar-zi-i* (8) *ša al-a-ri* (9) *ù be-ri* (10) *amil^Mmar-zi-i* (11) *ša al-si-ja-ni* (12) *amîlum a-na amîlum* (13) *la-a ub-bal-kat* (14) *aban^{ab}kunuk pa-dî-ja* (15) *šàr al-si-ja-ni*

§ 7

KTU 4.642 (RS 19.103)

(1) [ ]x[ ]

(2) [mr]zḥ . 'n[t]

(3) [ ]šir - šd . kr[m]

(4) [ ]l mrzḥ . 'n[t]

(5) [ ]l mrzḥ . 'n[t]

(6) [l] . mrzḥ . [nt]

(7) [mr]zḥ . 'n[t]

(8) ...

KTU 4.399 (RS 18.138)

(1) [ ]ḡb . xx b . šrm (2) [ ]šd . irpn . t[ ] (3) [ ]š[ ] ttn . šd . (4) xxš . xxga . ḥmš (5) šd . 'mn . irm . (6) [t]n . 'šrh . šd . llt (7) zt . 'xx . šb' . š[d] (8) 'my . bn . mrzḥ (9) tn . 'šr . šd . b . ixx[ ] (10) [a]rb' . šd . b . šr (11) [xi] . šir . kbd (12) [prt] . ubyn (13) š[i]r . w . arb' [REVERSO] (14) [ḥ]m[š] . šd]n (15) šd . [ ] (16) gx[ ] šd (17) [ ]txx (18) kx[ ] (19) šd . [ ]

§ 8

KTU 3.9 (RS 1957.702)

(1) *mrzḥ*

(2) *d qny* (3) *šmnn* (4) *b . btw*

(5) *w št . ibsn* (6) *lkm . km . ag* (7) *rškm* . (8) *b . bty* (9) *ksp ḥmšm* (10) *is* ‘
 [REVERSO] (11) *w šm{.}mn* (12) *rb . al . ydd* (13) *mt . mrzḥ* (14) *w yrqm . l* (15)
šmmn . tn . (16) *ksp . tql d ‘mnk* (17) *tqlm . yš* ‘ (18) *yph . iḥršp* (19) *bn . udrmn* (20)
w . ‘bdn (21) *bn . sgld*

§ 9

KTU 1.114 (RS 24.258)

(1) *il . dbḥ . b bth . mšd .šd . b qrb* (2) *hklh . šḥ . l qš . ilm . tlḥmn* (3) *ilm . w tštn .*
tštn . y<n> ‘d šb ‘ (4) *trt* . ‘d . škr . y‘db . yrḥ (5) *gbh . km . k[1]b yqtqt . tht* (6) *tlḥnt .*
il . d yd‘nn (7) *y‘db . ḥm³ . lh . w d l yd‘nn* (8) *y{.}lmn⁴ ḥtm . tht . tlḥn* (9) ‘*ttrt* . w ‘*nt*
 . *ymgy* (10) ‘*ttrt* . *t‘db . nšb lh* (11) w ‘*nt . ktp* [[x]] *bhm . yg‘r . tgr* (12) *bt . il pn .lm .*
rb⁵ . t‘dbn (13) *nšb . l inr . t‘dbn . ktp* (14) *b il . abh . g‘r . ytb . il . kr* (15) *ašk[xxx]*
il . ytb . b mrzḥh (16) *yšt . [y]n . ‘d šb* ‘ . *trt* . ‘*d škr* (17) *il . hlk . l bth yštql* . (18) *l*
ḥzrh y‘msn.nn . tkmm (19) *w šnm . w ngšnn . ḥby* . (20) *b‘l . qrnmm . w dnb ylšn* (21)
b ḥrih . w dnth . ql . il . km mt (22) *il . k yrqm . arš* . ‘*nt* (23) w ‘*ttrt . tšdn* . šxxx/d/lt
 (24) *qdš . b ‘l[ ] . . .*
 [REVERSO] (25) [xxxx]xn . d[ ] (26) [‘t]trt .w ‘nt[ ]x[ ] (27) w *bhm . tttb* . [x]xdh
 (28) *km . trpa . hn n‘r*

(29) *d yšt . l lšbh . š‘r klb* (30) *w riš . pqq .w šrh* (31) *yšt aḥdh . dm zt . ḥrpnt*

§ 10

KTU 1.21 (RS 2.019)

(1) [ ]*mrz‘y . lk bty* (2) [b]ty . *ašḥkm* [.] *iqra* (3) [h]kly . *atrḥ . rpum* (4) [l tdd . atr]h
 . *l tdd . ilnym* (5) [ ]*mrz‘y . apnnk . yrp* (6) [u]*km . r‘y . ht . alk* (7) [ ]*tltt . amgy* .
l bt (8) [y b qr]b . *hkly . w y‘n . il⁶* (9) [ ]y . *lk . bty . rpim* . (10) [aš]ḥkm . *iqrakm*
 (11) [b hk]ly . *atrḥ . rpum* (12) [l tdd . at]rh . *l tdd* . i[lnym] (13) [ ]xrn[ ]....

§ 11

Am 2,7b-8

MT

(7) וְאִישׁ וְאִבּוֹ יִלְכוּ אֶל־הַנְּעֻרָה לְמַעַן חַלֵּל אֶת־שֵׁם קְדוֹשִׁי: (8) וְעַל־בְּגָדֵים חִבְּלִים יִטּוּ אֶצְלָ קַל־מִצְבֵּה וַיֵּין
 עֲנוּשִׁים: שְׂתוּ בֵּית אֱלֹהֵיהֶם:

³ Debajo de *m* partes del texto original son claramente visibles: x[[x]]*d mšd*.

⁴ Debajo de *lm* tres signos del texto original son visibles:]*bqr*[.

⁵ Lg. *klb*.

⁶ Lg. <dn>*il*?

Tg.

(7) וגבר ואבוהי אזלין לות עולימתא בדיל לאחלא ית שמא דקודשי (8) ועל שויין דמשכון מסחרין בסטר איגוריהון וחמר אונסא שתן בית טעותהון

LXX: (7b) καὶ υἱὸς καὶ πατὴρ αὐτοῦ εἰσεπορεύοντο πρὸς τὴν αὐτὴν παιδίσκημ ὅπως βεβηλώσωσιν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ αὐτῶν (8) καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν δεσμεύοντες σχοινοῖσις παραπετάσματα ἐποίουν ἐχόμενα τοῦ θυσιαστηρίου καὶ οἶνον ἐκ συκοφαντιῶν ἔπινον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ αὐτῶν

Vg: (7b) filius ac pater eius ierunt ad puellam ut violarent nomen sanctum meum (8) et super vestimentis pigneratis accubuerunt iuxta omne altare et vinum damnatorum bibebant in domo Dei sui.

§ 12

Am 4,1

TM

שְׁמַעוּ הַדְּבָר הַזֶּה פְּרוֹת הַבָּשָׂן אֲשֶׁר בְּהַר שְׁמֵרוֹן הַעֲשִׂקוֹת דְּלִים הַרְצִצוּת אֲבִיוֹנִים הָאִמְרוֹת לְאֲדִיָּהֶם הַבִּיאָה וְנִשְׁתָּה

Tg.

קבילו פתגמא הדין עתירי נכסיה דבכרכא דשומרון דעשקין מסכיניא ואנסין חשיכיא דאמרין לרבונהון אשלטונא וניבוז

LXX: ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦτου δαμάλεις τῆς Βασανίτιδος αἱ ἐν τῷ ὄρει τῆς Σαμαρείας αἱ καταδυναστεύουσαι πτωχοῦς καὶ καταπατοῦσαι πένητας αἱ λέγουσαι τοῖς κυρίοις αὐτῶν ἐπίδοτε ἡμῖν ὅπως πίωμεν

Vg: audite verbum hoc vaccae pingues quae estis in monte Samariae quae calumniam facitis egenis et confringitis pauperes quae dicitis dominis vestris adfertete et bibemus.

§ 13

Os 4,16-19

TM

(16) כִּי כָפְרָה סַרְרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל עֵתָה יִרְעַם יְהוָה כְּכֶבֶשׂ בְּמִרְחָב: (17) חֲבוֹר עֲצָבִים אֲפָרָיִם הִנְחִילוֹ: (18) סָר סָבָאִם הִזְנָה הִזְנוּ אֲהָבוּ הִבוּ קֶלֶן מִגְנִיָּה: (19) צָרַר רוּחַ אוֹתָהּ בְּכַנְפֶיהָ וַיִּבְשׂוּ מִזִּבְחוֹתָם:

Tg.

(16) ארי כתורא דאתפטים ובעט כין מריד בסגי טובא ישראל כען ידברינון יוי כאימר בבקעא (17) אתחברו לטעותא בית ישראל שבקו להון ית פולחני (18) שלטוניהון אסגיאוו שיריאן מן אוניס בכין טעו אתפניאוו בתר זנותא רחימו דייטי להון קלנא רברביהון (19) עובדי רברביהון לא תקנין כמא דלית אפשר למצר רוח בכנף כען איתי עליהון סנאה ויבהתון מאוגרי טעותהון

LXX: (16) ὅτι ὡς δάμαλις παροιστρῶσα παροίστησεν Ἰσραὴλ νῦν νεμήσει αὐτοὺς κύριος ὡς ἄμνόν ἐν εὐρυχώρῳ (17) μέτοχος εἰδώλων Ἐφραὶμ ἔθηκεν ἑαυτῷ σκάνδαλα (18) ἠῆρέτισεν Χαναναίους πορνεύοντες ἐξεπόρνευσαν ἠγάπησαν ἀτιμίαν ἐκ φρυάγματος αὐτῆς⁷ (19) συστροφή πνεύματος σὺ εἶ ἐν ταῖς πτέρυξιεν αὐτῆς καὶ καταισχυνήσονται ἐκ τῶν θυσιαστηρίων αὐτῶν

Vg: (16) quoniam sicut vacca lasciviens declinavit Israhel nunc pascet eos Dominus quasi agnum in latitudine (17) particeps idolorum Ephraim dimitte eum (18) separatum est convivium eorum fornicatione fornicati sunt dilexerunt adferre ignominiam protectores eius (19) ligavit spiritus eam in alis suis et confundentur a sacrificiis suis.

§ 14

Os 9,1-7

TM

(1) אֶל־תִּשְׁמַח יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּיל כְּעַמִּים כִּי זָנִיתָ מֵעַל אֱלֹהֶיךָ אֶהְבַּתְּ אֶתְנָן עַל כָּל־גְּרוֹנוֹת דָּגָן: (2) גָּרוֹן וַיִּקָּב לֹא יִרְעַם וְתִירוֹשׁ וְכַחֵשׁ בָּהּ: (3) לֹא יִשְׁבוּ בְּאֶרֶץ יְהוָה וְשָׁב אֶפְרַיִם מִצְרַיִם וּבְאֶשׁוּר טִמְאָה יֹאכְלוּ: (4) לֹא־יִסְכּוּ לַיהוָה יֵין וְלֹא יַעֲרְבוּ־לוֹ זִבְחֵיהֶם כְּלָחֶם אוֹנִים לָהֶם כָּל־אֲכָלָיו יִטְמְאוּ כִּי־לַחֲמָם לִנְפֹשָׁם לֹא יָבוֹא בֵּית יְהוָה: (5) מִה־תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם מוֹעֵד וְלַיּוֹם חַג־יְהוָה: (6) כִּי־הִנֵּה הִלְכּוּ מִשְׁדֵּ מִצְרַיִם תִּקְבְּצֶם מִן־תִּקְבְּרֶם מִחֲמַד לְכִסְפָּם קְמוּשׁ יִרְשָׁם חוֹחַ בְּאֶהְלֵיהֶם: (7) בָּאוּ יָמֵי הַפְּקֻדָּה בָּאוּ יָמֵי הַשְּׁלֵם יָדְעוּ יִשְׂרָאֵל

Tg.

(1) לא תחדון דבית ישראל לא תבועון כנמוסי עממיא ארי טעיתון מבתר פלחנא דאלהכון רחימתון למפלח לטעותא על כל אידרי עיבור (2) מאידרא וממעצרא לא יתזנון וחמרא לא יסופיק להון (3) לא יתבון בארע שכנתא דיוי ויתובון דבית אפרים למצרים לאתור יגלון מסאב ייכלון (4) לא נסכון קדם יוי נסכין דחמר לא יתקבלון לרעוא קורבנהון ודבחיהון כלחים מרחק להון כל דייכלננה יסתאב ארי קרבנהון על נפשהון לא מכפר עליהון בית מקדשא דיוי (5) מא תעבדון ליום מועדא וליום חגא דיוי (6) ארי הא יגלון מן קדם בזוזין למצרים יתכנשון למפיסי יתקרבוון בית חמדת כספהון קרסולין ישרון חתולין בבירניתהון (7) אתו יומי סוערנא אתו יומי תשלמת חובין ידעון דבית ישראל...

LXX: (1) μὴ χαίρει Ἰσραὴλ μηδὲ εὐφραίνου καθὼς οἱ λαοὶ διότι ἐπόρνευσας ἀπὸ τοῦ θεοῦ σου ἠγάπησας δόματα ἐπὶ πάντα ἄλωνα σίτου (2) ἄλων καὶ ληνὸς οὐκ ἔγνω αὐτοῦς καὶ ὁ οἶνος ἐψεύσατο αὐτούς (3) οὐ κατώκησαν ἐν τῇ γῆ τοῦ κυρίου

⁷ En la ed. de Ralphi αὐτῶν, pero se prefiere αὐτῆς como el Códice Vaticano.

κατώκησεν Εφραιμ εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐν Ἀσσυρίοις ἀκάθαρτα φάγονται (4) οὐκ ἔσπεισαν τῷ κυρίῳ οἶνον καὶ οὐχ ἥδυναν αὐτῷ αἱ θυσίαι αὐτῶν ὡς ἄρτος πένθους αὐτοῖς πάντες οἱ ἔσθοντες αὐτὰ μιανθήσονται διότι οἱ ἄρτοι αὐτῶν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν οὐκ εἰσελεύσονται εἰς τὸν οἶκον κυρίου (5) τί ποιήσετε ἐν ἡμέρᾳ πανηγύρεως καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς τοῦ κυρίου (6) διὰ τοῦτο ἰδοὺ πορεύσονται ἐκ ταλαιπωρίας Αἴγυπτου καὶ ἐκδέξεται αὐτοὺς Μέμφις καὶ θάψει αὐτοὺς Μαχμας τὸ ἀργύριον αὐτῶν ὄλεθρος κληρονομήσει ἄκανθα ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν (7) ἦκασιν αἱ ἡμέραι τῆς ἐκδικήσεως ἦκασιν αἱ ἡμέραι τῆς ἀνταποδόσεώς σου καὶ κακωθήσεται Ἰσραηλ

Vg: (1) noli laetari Israhel noli exultare sicut populi quia fornicatus es a Deo tuo dilexisti mercedem super omnes areas tritici (2) area et torcular non pascet eos et vinum mentietur eis (3) non habitabunt in terra Domini reversus est Ephraim Aegyptum et in Assyriis pollutum comedit (4) non libabunt Domino vinum et non placebunt ei sacrificia eorum quasi panis lugentium omnes qui comedunt eum contaminabuntur quia panis eorum animae ipsorum non intrabit in domum Domini (5) quid facietis in die sollemni in die festivitatis Domini (6) ecce enim profecti sunt a vastitate Aegyptus congregavit eos Memphis sepeliet eos desiderabile argenti eorum urtica hereditabit lappa in tabernaculis eorum (7) venerunt dies visitationis venerunt dies retributionis scitote Israhel.

§ 15

Is 5,11-13

TM

(11) הוּי מְשֻׁפְּיִי בְּבֶקֶר שֶׁכָּר יְרַדְפוּ מֵאַחֲרַי בְּנֶשֶׁף יִין וְדִלְקָם: (12) וְהָיָה כְּנֹר וְנֹבֵל תֵּן וְהָלִיל וְיִין מְשֻׁפְּיָהֶם וְאֵת פֶּעַל יְהִי לֹא יִבְיִטוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵיו לֹא רָאוּ: (13) לָכֵן גָּזָה עָמִי מִבְּלִי-דַעַת וְכָבוֹדִי מִתִּי⁸ רָב וְהִמּוֹנוּ צָחָה צָמָא:

Tg.

(11) "דמקדמין בצפרא למשתי חמר עתיק רדפין מאחרין למפטר מרמשין על שויהון חמר אונסא מלהיק להון (12) והוי על ידי כנר ונבל קתרוס ואבובא וחמרא משתיהון ובאוריתא די י לא אסתכלו ועובד גבורתיה לא חזו (13) בכין גלו עמי מידלא ידעו אוריתא ויקריהון מיתו בכפנא וסיגוייהון בבוצרתא בצחותא

LXX: (11) οὐαὶ οἱ ἐγειρόμενοι τὸ πρῶν καὶ τὸ σικερα διώκοντες οἱ μένοντες τὸ ὄψε ὁ γὰρ οἶνος αὐτοὺς συγκαύσει (12) μετὰ γὰρ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου καὶ τυμπάνων καὶ αὐλῶν τὸν οἶνον πίνουσιν τὰ δὲ ἔργα κυρίου οὐκ ἐμβλέπουσιν καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ οὐ κατανοοῦσιν (13) τοίνυν αἰχμάλωτος ὁ λαός μου ἐγενήθη διὰ τὸ μὴ εἶδέναι αὐτοὺς τὸν κύριον καὶ πλῆθος ἐγενήθη νεκρῶν διὰ λιμὸν καὶ δίψαν ὕδατος

⁸ TM: מתי

Vg: (11) vae qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam et potandum usque ad vesperam ut vino aestuetis (12) cithara et lyra et tympanum et tibia et vinum in conviviis vestris et opus Domini non respicitis nec opera manuum eius consideratis (13) propterea captivus ductus est populus meus quia non habuit scientiam et nobiles eius interierunt fame et multitudo eius siti exaruit.

§ 16

Is 28,1ss.

TM

(1) הוּי עֲטָרְתָהּ גְאוֹת שְׁכַפְי אֶפְרַיִם וְצִיץ נָבֵל צְבִי תִפְאַרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ גֵּיא־שְׁמָנִים הַלּוּמִי יָן: (2) הִנֵּה חֲזַק וְאִמָּץ לֹאֲדַנִּי כְּזֶרֶם בְּרֶד שֶׁעַר קֶטֶב כְּזֶרֶם מִים כְּבִירִים שֶׁטָּפִים הֵנִיחַ לְאַרְץ בְּנֵד: (3) בְּרַגְלֵיכֶם תִּרְמַסְנָה עֲטָרַת גְאוֹת שְׁכֹרֵי אֶפְרַיִם: (4) וְהִיְתָה צִיצַת נָבֵל צְבִי תִפְאַרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ גֵּיא־שְׁמָנִים כְּבִכּוּרָה בְּטָרָם קִץ אֲשֶׁר יִרְאֶה הָרְאָה אוֹתָהּ בְּעוֹדָהּ בְּכַפּוֹ יִבְלַעְנָה:

Tg.

(1) יי דיהיב כתר לגיותניא טפשא רבא דישאל ויהיב מצנפתא לרשיעא דבית מקדשא תושבחתיה דעל ריש חילא שמינא כתישי חמר (2) הא מחן תקיפן וחיטין אתין מן קדם יי כזרמית ברד בעלעול רוח כזרמית מיין תקיפין שטפין כין ייתון עליהון עממיא ויגלונון מארעהון לארע אוחרי בחוביא דבידיהון (3) ברגלין יתדש כתרא דגיותניא טפשא רבא בישאל (4) ויהי דיהיב מצנפתא לרשיעא דבית מקדשא תושבחתיה דעל ריש חילא שמינא כבכרא עד לא קיטא דאם יחזי דחזי יתה כאילו היא בדיה יבלעינה

LXX: (1) οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὑβρεως οἱ μισθωτοὶ Εφραιμ τὸ ἄνθος τὸ ἐκπεσὸν ἐκ τῆς δόξης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τοῦ παχείος οἱ μεθύοντες ἄνευ οἴνου (2) ἰδοὺ ἰσχυρὸν καὶ σκληρὸν ὁ θυμὸς κυρίου ὡς γάλαζα καταφερομένη οὐκ ἔχουσα σκέπημ βία καταφερομένη ὡς ὕδατος πολὺ πλῆθος σῦρον χώραν τῆ γῆ ποιήσει ἀνάπαυσιν ταῖς χερσίν (3) καὶ τοῖς ποσὶν καταπατηθήσεται ὁ στέφανος τῆς ὑβρεως οἱ μισθωτοὶ τοῦ Εφραιμ (4) καὶ ἔσται τὸ ἄνθος τὸ ἐκπεσὸν τῆς ἐλπίδος τῆς δόξης ἐπ' ἄκρου τοῦ ὄρους τοῦ ὑψηλοῦ ὡς πρόδρομος σύκου ὁ ἰδὼν αὐτὸ πρὶν ἢ εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ λαβεῖν θελήσει αὐτὸ καταπιεῖν

Vg: (1) vae coronae superbiae ebriis Ephraim et flori decidenti gloriae exultationis eius qui erant in vertice vallis pinguissimae errantes a vino (2) ecce validus et fortis Domini sicut impetus grandinis turbo confringens sicut impetus aquarum multarum inundantium et emissarum super terram spatiosam (3) pedibus conculcabitur corona superbiae ebriorum Ephraim (4) et erit flos decidens gloriae exultationis eius qui est super verticem vallis pinguium quasi temporaneum ante maturitatem autumnii quod cum aspexerit videns statim ut manu tenuerit devorabit illud.

§ 17

Is 28,7s.

TM

(7) וְגַם־אֵלֶּה בִּינֵן שָׁגוּ וּבִשְׂכָר תָּעוּ כִּהְיוּ וְנָבִיא שָׁגוּ בְּשֶׁכָר נִבְלְעוּ מִן־הַיַּיִן תָּעוּ מִן־הַשְּׂכָר שָׁגוּ בְּרָאָה פָּקוּ פְּלִילָה: (8) כִּי כָל־שְׁלַחְנוֹת מְלֵאוּ קִיא צֹאֵה בְּלִי מְקוּם:

Tg.

(7) ואף אליו בחמרא רוו ובעתיקא אסתלעמו כהין וספר רוו מן עתיק אסתלעמו מן חמר טעו מן עתיק אתפניאו בתר מיכל בסיס טעו דינהא (8) ארי כל פתורהון מלן מיכל מגעל ומשקץ לית להון אתר דנקי מן אוניס

LXX: (7) οὗτοι γὰρ οἴνω πεπλανημένοι εἰσὶν ἐπλανήθησαν διὰ τὸ σικερα ἱερεὺς καὶ προφήτης ἐξέστησαν διὰ τὸν οἶνον ἐσείσθησαν ἀπὸ τῆς μέθης τοῦ σικερα ἐπλανήθησαν τοῦτ' ἔστι φάσμα (8) ἀρὰ ἔδεται ταύτην τὴν βουλήν αὕτη γὰρ ἡ βουλή ἔνεκεν πλεονεξίας

Vg: (7) verum hii quoque prae vino nescierunt et prae ebrietate erraverunt sacerdos et propheta nescierunt prae ebrietate absorti sunt a vino erraverunt in ebrietate nescierunt videntem ignoraverunt iudicium (8) omnes enim mensae repletae sunt vomitu sordiumque ita ut non esset ultra locus.

§ 18

Is 56,9-12; 57,8-9

TM

(9) כָּל חֲתִיתוֹ שָׂדֵי אֲתִיו לֶאֱכַל כָּל־חֲתִיתוֹ בַּיַּעַר: (10) צִפּוֹ [צִפּוֹי] עוֹרִים כָּלָם לֹא יָדְעוּ כָּלָם כָּלְבִים אֲלֵמִים לֹא יוֹכְלוּ לִנְבֹּחַ הַיָּזִים שִׁכְבִּים אֲהַבִּי לְנוֹם: (11) וְהַכָּלְבִּים עַיִן־נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שְׂבָעָה וְהַמָּה רַעִים לֹא יָדְעוּ הַבַּיִת כָּלָם לְדַרְכָּם פְּנוּ אִישׁ לְבָצְעוֹ מִקְצָהוּ: (12) אֲתִיו אֶקְחֶה־יַיִן וְנִסְבָּאָה שֶׁכָר וְהָיָה כְּזָה יוֹם מִחַר גְּדוֹל יִתַּר מְאֹד:

(8) וְאַחַר הַדָּלֶת וְהַמְּזוּזָה שְׁמֹת זְכָרוֹנָךְ כִּי מֵאֲתִי גְלִית וְתַעֲלִי הַרְחֲבֵת מִשְׁכַּבְּךָ וְתִכְרַת־לְךָ מֶהֶם אֲהַבֵּת מִשְׁכַּבְּכֶם יָד חַיִּיתִי: (9) וְתִשְׁרִי לְמַלְכְּךָ בְּשִׁמּוֹן וְתִרְבִּי רִקְחִיךָ וְתִשְׁלַחִי צִיִּיךָ עַד־מִרְחֹק וְתִשְׁפִּילִי עַד־שְׂאוּל:

Tg.

(9) כל מלכי עממיא דמתכנשין לאעקא ליד ירושלם בגויך יתרמוין יהון מיכל לחית ברא תסבע מנהון חית חורשא (10) סכואיהון סמן כלהון לא ידעין כלהון מדעם כלבין חרשין לא יכלין למיבח נימין שכבין רחמין למדמדך (11) וכלביא תקיפי נפשן לא ידעין למסבע ואנון מבאשין לא ידעין לאסתכלא כלהון גבר לקביל אורחיה גלו גבר למיבו ממוניה דישראל (12) אמרין איתו ונסבי חמר ונתרוי מן עתיק ותהי שירותנא דמחר טבא מדיומא דין סגיאא לחדא

(8) ואחורי דשא ומזוזתא שוית דוכרן טעותך הוית דמיא לאתתא דרחימתא על בעלה וטעת בתר
נוכראין אפתיית אתר בית משרך וגזרת לך מנהון קים רחמת אתר בית משכבהון אתר בחרת (9) כד
עבדת לך אורייתא אצלחת במלכותא וכד אסגית לך עובדין סגיאה משריתך ושלחת אזגדיך עד
מרחקק ואמאיכת תקיפי עממיא עד לשאול

LXX: (9) πάντα τὰ θηρία τὰ ἄγρια δευτε φάγετε πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ (10)
ἴδετε ὅτι πάντες ἐκτετύφλωνται οὐκ ἔγνωσαν φρονησαι πάντες κύνες ἐνεοί οὐ
δυνήσονται ὑλακτεῖν ἐνυπνιαζόμενοι κοίτην φιλοῦντες νυστάξαι (11) καὶ οἱ κύνες
ἀναιδεῖς τῇ ψυχῇ οὐκ εἰδότες πλησμονήν καὶ εἰσιν ποιηροὶ οὐκ εἰδότες σύνεσιν
πάντες ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐξηκολούθησαν ἕκαστος κατὰ τὸ ἑαυτοῦ

(8) καὶ ὀπίσω τῶν σταθμῶν τῆς θύρας σου ἔθηκας μνημόσυνά σου ὥρου ὅτι ἐὰν
ἀπ' ἐμοῦ ἀποστῆς πλείον τι ἔξεις ἠγάπησας τοὺς κοιμωμένους μετὰ σοῦ (9) καὶ
ἐπλήθυνας τὴν πορνείαν σου μετ' αὐτῶν καὶ πολλοὺς ἐποίησας τοὺς μακρὰν ἀπὸ
σοῦ καὶ ἀπέστειλας πρέσβεις ὑπὲρ τὰ ὄρια σου καὶ ἀπέστρεψας καὶ ἔταπεινώθης
ἕως ἄδου

Vg: (9) omnes bestiae agri venite ad devorandum universae bestiae saltus (10)
speculatores eius caeci omnes nescierunt universi canes muti non valentes latrare
videntes vana dormientes et amantes somnia (11) et canes inpudentissimi nescierunt
saturitatem ipsi pastores ignoraverunt intellegentiam omnes in viam suam
declinaverunt unusquisque ad avaritiam suam a summo usque ad novissimum (12)
venite sumamus vinum et impleamur ebrietate et erit sicut hodie sic et cras et multo
amplius.

(8) et post ostium et retro postem posuisti memoriale tuum quia iuxta me discoperuisti
et suscepisti adulterum dilatasti cubile tuum et pepigisti cum eis dilexisti stratum
eorum manu aperta (9) et ornasti te regi unguento et multiplicasti pigmenta tua misisti
legatos tuos procul et humiliata es usque ad inferos.

§ 19

Ez 8,7-13

TM

(7) וַיָּבֵא אֹתִי אֶל־פֶּתַח הַחֲצֵר וְאָרְאָה וְהִנֵּה חֹר־אֶחָד בְּקִיר: (8) וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אֲדָם חֲתֹר־נָפָא בְּקִיר
וְאֶחָתֵד בְּקִיר וְהִנֵּה פֶתַח אֶחָד: (9) וַיֹּאמֶר אֵלַי בֹּא וּרְאֵה אֶת־הַתּוֹעֵבוֹת הַרְעוֹת אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים פֹּה: (10)
וְאָבֹא וְאָרְאָה וְהִנֵּה כָל־תְּבִנִית רָמֵשׁ וּבַהֲמָה שֶׁקֶץ וְכָל־גְּלוּלֵי בַיִת יִשְׂרָאֵל מְחֻקָּה עַל־הַקִּיר סָבִיב סָבִיב:
(11) וְשָׁבְעִים אִישׁ מְזֻקְנֵי בַיִת־יִשְׂרָאֵל וַאֲזַנְהוּ בֶן־שֶׁפָן עִמָּד בְּתוֹכְכֶם עֹמְדִים לְפָנֵיהֶם וְאִישׁ מִקְטָרְתּוֹ
בְּיָדוֹ וַעֲתֵר עַנְן־הַקְטָרֶת עֲלָה: (12) וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרֵאִיתָ בֶּן־אֲדָם אֲשֶׁר זָקְנֵי בַיִת־יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים בַּחֲשֶׁךְ אִישׁ
בַּחֲדָרֵי מִשְׁפִּיתוֹ כִּי אִמְרִים אֵין הִנֵּה רֵאָה אֹתְנִי עֲזֹב הִנֵּה אֶת־הָאָרֶץ: (13) וַיֹּאמֶר אֵלַי עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאָה
תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת אֲשֶׁר־הֵמָּה עֹשִׂים:

Tg.

(7) ואעיל יתי לתרע דרתא וחזית והא חורא חד בכותלא (8) ואמר לי בר אדם חתור כען בכתלא וחזית בכתלא והא תרעא חד (9) ואמר לי עול וחזי ית תועיבתא בישתא דאנון עבדין כא (10) ועלית וחזית והא כל דמות רחיש ובעירא שקוצין וכל טעותא דפלחין להון בית ישראל מצירין על כותלא סחור סחור (11) ושבעין גברא מסבי בית ישראל ויאזניה בר שפן קאים ביניהון קימין קדמיהון וגבר מחתייתא דקטורתא בידיה וטור ענן קטורתא סליק (12) ואמר לי החזיתא בר אדם דסבי בית ישראל עבדין בקבלא גבר באידרון בית משכביה ארי אמרין לא גלן עובדנא קדם יוי רחיק יוי ית יתבי ארעא (13) ואמר לי עוד תתוב תחזי תועיבן רברבן דאנון עבדין

LXX: (7) καὶ εἰσήγαγέν με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς αὐλῆς (8) καὶ εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου ὄρουσον καὶ ὠρυξά καὶ ἴδου θύρα μία (9) καὶ εἶπεν πρὸς με εἴσελθε καὶ ἴδὲ τὰς ἀνομίας ἃς οὗτοι ποιοῦσιν ὧδε (10) καὶ εἰσῆλθον καὶ εἶδον καὶ ἴδου μάταια βδελύγματα καὶ πάντα τὰ εἰδῶλα οἴκου Ἰσραὴλ διαγεγραμμένα ἐπ' αὐτοῦ κύκλῳ (11) καὶ ἐβδομήκοντα ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων οἴκου Ἰσραὴλ καὶ Ἰεζονίας ὁ τοῦ Σαφάν ἐν μέσῳ αὐτῶν εἰστήκει πρὸ προσώπου αὐτῶν καὶ ἕκαστος θυμιατήριον αὐτοῦ εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ καὶ ἡ ἀτμίς τοῦ θυμιάματος ἀνέβαινε (12) καὶ εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου ἐώρακας ἃ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ ποιοῦσιν ἕκαστος αὐτῶν ἐν τῷ κοιτῶνι τῷ κρυπτῷ αὐτῶν διότι εἶπαν οὐχ ὄρα ὁ κύριος ἐγκαταλέλοιπεν κύριος τὴν γῆν (13) καὶ εἶπεν πρὸς με ἔτι ὄψει ἀνομίας μείζονας ἃς οὗτοι ποιοῦσιν

Vg: (7) et introduxit me ad ostium atrii et vidi et ecce foramen unum in pariete (8) et dixit ad me fili hominis fode parietem et cum perfodissem parietem apparuit ostium unum (9) et dixit ad me ingredere et vide abominationes pessimas quas isti faciunt hic (10) et ingressus vidi et ecce omnis similitudo reptilium et animalium abominatio et universa idola domus Israhel depicta erant in pariete in circuitu per totum (11) et septuaginta viri de senioribus domus Israhel et Hiezonias filius Saphan stabat in medio eorum stantium ante picturas et unusquisque habebat turibulum in manu sua et vapor nebulae de ture consurgebat (12) et dixit ad me certe vides fili hominis quae seniores domus Israhel faciunt in tenebris unusquisque in abscondito cubiculi sui dicunt enim non videt Dominus nos dereliquit Dominus terram (13) et dixit ad me adhuc conversus videbis abominationes maiores quas isti faciunt.

§ 20

Ez 39,17-20

TM

(17) ואתה בן־אדם כה־אמר אדני יהוה אמר לצפור כל־כנף ולכל חית השדה הקבצו נבאו האספו מסביב על־זבחי אשר אני זבח לכם זבח גדול על הרי ישראל נאכלתם בשר ושתייתם דם: (18) בשר גבורים תאכלו ודם־נשיאי הארץ תשתו אילים פרים ועתודים פרים מריאי בשן קלם: (19) ונאכלתם־חלב לשבעה ושתייתם דם לשפרון מזבחי אשר־זבחתם לכם: (20) ושבעתם על־שלהני סוס ורכב גבור וכל־איש מלחמה נאם אדני יהוה:

Tg.

(17) ואת בר אדם כדנן אמר יי אלהים אימר לעופא צפר כל דפרח ולכל חית ברא אתכנשו ואיתו אתקרבו מסחור סחור על קטלי דאנא קטיל לכוון קטול סגי על טורי ישראל ותיכלון בסרא ותשתון דמא (18) בסר גיברין תיכלון ודם רברבי ארעא תשתון מלכין שלטונין וטורנין גיברין עתירי נכסיא כולהון (19) ותיכלון תרבא למסבע ותשתון דמא לרויא מבסר קטילין דאנא קטיל לכוון (20) ותסבעון על טורי עמי בסר סוסון ורתכין גיברין וכל גברי עבדי קרבא אמר יי אלהים

LXX: (17) καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου εἰπὼν τάδε λέγει κύριος εἰπὼν παντὶ ὄρνέῳ πετεινῷ καὶ πρὸς πάντα τὰ θηρία τοῦ πεδίου συνάχθητε καὶ ἔρχεσθε συνάχθητε ἀπὸ πάντων τῶν περικύκλω ἐπὶ τὴν θυσίαν μου ἣν τέθουκα ὑμῖν θυσίαν μεγάλην ἐπὶ τὰ ὄρη Ἰσραὴλ καὶ φάγεσθε κρέα καὶ πίεσθε αἷμα (18) κρέα γιγάντων φάγεσθε καὶ αἷμα ἀρχόντων τῆς γῆς πίεσθε κριοὺς καὶ μόσχους καὶ τράγους καὶ οἱ μόσχοι ἔστεατωμένοι πάντες (19) καὶ φάγεσθε στέαρ εἰς πλημμονήν καὶ πίεσθε αἷμα εἰς μέθην ἀπὸ τῆς θυσίας μου ἧς ἔθουσα ὑμῖν (20) καὶ ἐμπλησθήσεσθε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἵππων καὶ ἀναβάτην γίγαντα καὶ πάντα ἄνδρα πολεμιστὴν λέγει κύριος

Vg: (17) tu ergo fili hominis haec dicit Dominus Deus dic omni volucris et universis avibus cunctisque bestiis agri convenite properate concurrite undique ad victimam meam quam ego immolo vobis victimam grandem super montes Israhel ut comedatis carnes et bibatis sanguinem (18) carnes fortium comedetis et sanguinem principum terrae bibetis arietum agnorum et hircorum taurorumque altilium et pinguium omnium (19) et comedetis adipem in saturitate et bibetis sanguinem in ebrietate de victima quam ego immolabo vobis (20) et saturabimini super mensam meam de equo et de equite forti et de universis viris bellatoribus ait Dominus Deus.

§ 21

2Re 9,30-37

TM

(30) וַיָּבֹא יְהוּא יִזְרְעֵאלָה וַאֲיֹבָל שְׂמֹעָה וְתַשֵּׁם בְּפוּךְ עֵינָיָה וְתִיטָב אֶת־רֹאשָׁה וְתִשְׁקֹף בְּעַד הַחֲלוֹן: (31) וַיְהִי בָּא בִשְׁעַר וְתֹאמֶר הַשְּׁלֹם זְמַרִי הֲרֹג אֲדֹנָי: (32) וַיִּשָּׂא פָּנָיו אֶל־הַחֲלוֹן וַיֹּאמֶר מִי אֲתִי מִי וַיִּשְׁקִיפוּ אֵלָיו שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה סְרִיסִים: (33) וַיֹּאמֶר שְׂמֹטָהוּ [שְׂמֹטָהוּ] וַיִּשְׁמָטוּהָ וַיִּזּוּ מִדְּמָהּ אֶל־הַקִּיר וְאֶל־הַסּוּסִים וַיִּרְמְסֵנָה: (34) וַנִּבֵּא וַיֹּאכַל וַיִּשָּׂת וַיֹּאמֶר פִּקְדוֹי־נָא אֶת־הָאֲרוּרָה הַזֹּאת וְקַבְרוּהָ כִּי בַת־מֶלֶךְ הִיא: (35) וַיֵּלְכוּ לְקַבְרָהּ וְלֹא־מָצְאוּ בָּהּ כִּי אִם־הִגְלַגְלֹת וְהַרְגָלִים וְכַפּוֹת הַיָּדִים: (36) וַיֵּשְׁבוּ וַיִּגִּדּוּ לוֹ וַיֹּאמֶר דַּבֵּר־הַזֶּה הוּא אֲשֶׁר דַּבֵּר בְּיַד־עַבְדּוֹ אֲלֵיהֶו הַתְּשֻׁבִי לֵאמֹר בְּחֶלֶק יִזְרְעֵאל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים אֶת־בֶּשֶׂר אֲיֹבָל: (37) וְהִיָּת [וְהִיָּתָה] נִבְלַת אֲיֹבָל כְּדָמֹן עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּחֶלֶק יִזְרְעֵאל אֲשֶׁר לֹא־יֹאמְרוּ זֹאת אֲיֹבָל:

Tg.

(30) ואתא יהוא ליזרעאל ואיזבל שמעת וכחלת בצדידא עינהא ותקינת ית רישה ואסתכיאת מן חרכא (31) ויהוא על בתרעא ואמרת השלם זמרי קטיל רבוניה (32) וזקף אפוהי לחרכא ואמר מן הכא מן ואסתכיאא לותיה תרין תלתה גואין (33) ואמר מגרוהא ומגרוהא ונדא מדמה על כתלא ועל ססותא ודשוהא (34) ועל ואכל ושתי ואמר סערו כען ית ארורתא הדא וקברוהא ארי בת מלכא היא (35) ועזלו

למקברה ולא אשכחו בה אלהין גלגלתא ורגליא ופסת ידיא (36) ותבו וחויאו ליה ואמר פתגמא דיוי
הוא דמליל ביד עבדיה אליה דמתשוב למימר באחסנת יזרעאל ייכלון כלביא ית בסרא דאיבבל (37)
ותהי נבלתא דאיבבל כזיבבל מבדר על אפי חקלא באחסנת יזרעאל דלא יימרון דא איבבל

LXX: (30) καὶ ἦλθεν Ιου εἰς Ιεζραελ καὶ Ιεζαβελ ἤκουσεν καὶ ἐστιμίσατο τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτῆς καὶ ἠγάθυνεν τὴν κεφαλὴν αὐτῆς καὶ διέκυψεν διὰ τῆς θυρίδος
(31) καὶ Ιου εἰσεπορεύετο ἐν τῇ πόλει καὶ εἶπεν εἰ εἰρήνη Ζαμβρι ὁ φονευτὴς τοῦ
κυρίου αὐτοῦ (32) καὶ ἐπῆρεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν θυρίδα καὶ εἶδεν αὐτὴν
καὶ εἶπεν τίς εἰ σύ κατάβηθι μετ' ἐμοῦ καὶ κατέκυσαν πρὸς αὐτὸν δύο εὐνούχοι (33)
καὶ εἶπεν κυλίσατε αὐτὴν καὶ ἐκύλισαν αὐτὴν καὶ ἐρραντίσθη τοῦ αἵματος αὐτῆς
πρὸς τὸν τοίχον καὶ πρὸς τοὺς ἵππους καὶ συνεπάτησαν αὐτὴν (34) καὶ εἰσῆλθεν
Ιου καὶ ἔφαγεν καὶ ἔπιεν καὶ εἶπεν ἐπισκέψασθε δὴ τὴν κατηραμένην ταύτην καὶ
θάψατε αὐτὴν ὅτι θυγάτηρ βασιλέως ἐστίν (35) καὶ ἐπορεύθησαν θάψαι αὐτὴν καὶ
οὐχ εὗρον ἐν αὐτῇ ἄλλο τι ἢ τὸ κρανίον καὶ οἱ πόδες καὶ τὰ ἴχνη τῶν χειρῶν
(36) καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῶ καὶ εἶπεν λόγος κυρίου ὃν ἐλάλησεν ἐν
χειρὶ δούλου αὐτοῦ Ηλίου τοῦ Θεοσβίτου λέγων ἐν τῇ μερίδι Ιεζραελ καταφάγονται
οἱ κύνες τὰς σάρκας Ιεζαβελ (37) καὶ ἔσται τὸ θνησιμαῖον Ιεζαβελ ὡς κοπρία ἐπὶ
προσώπου τοῦ ἀγροῦ ἐν τῇ μερίδι Ιεζραελ ὥστε μὴ εἰπεῖν αὐτούς Ιεζαβελ

Vg: (30) venit Hieu Hiezrahel porro Hiezabel introitu eius audito depinxit oculos
suos stibio et ornavit caput suum et respexit per fenestram (31) ingredientem Hieu
per portam et ait numquid pax esse potest Zamri qui interfecit dominum suum (32)
levavitque Hieu faciem suam ad fenestram et ait quae est ista et inclinaverunt se ad eum
duo vel tres eunuchi (33) at ille dixit eis praecipitate eam deorsum et praecipitaverunt
eam aspersusque est sanguine paries et equorum ungulae qui conculcaverunt eam
(34) cumque ingressus esset et comederet bibissetque ait ite videte maledictam illam
et sepelite eam quia filia regis est (35) cumque issent ut sepelirent eam non invenerunt
nisi calvariam et pedes et summas manus (36) reversique nuntiaverunt ei et ait Hieu
sermo Domini est quem locutus est per servum suum Heliam Thesbitem dicens in
agro Hiezrahel comedent canes carnes Hiezabel (37) et erunt carnes Hiezabel sicut
stercus super faciem terrae in agro Hiezrahel ita ut praetereuntes dicant haecine est
illa Hiezabel.

§ 22

Papiro moabita

Texto de la bula

[]מלת / אכת

Texto del papiro

כה אמרו אלהן לסרא לך המרזח והרחין וה בית וישעא רחק מהם ומלכא השלש

§ 23

El *óstrakon* de Elefantina

(1) על חגי אמרת (2) לאשון על כסף (3) מרזחא כן אמר (4) לי לם לאיתו (5) כען אנתננה (6) להגי או
(7) יגדל דבר (8) עלוהי (9) וינתנהי (10) לכם

§ 24

La copa de bronce

קבעם אנוחן II ערבת למרזח שמש

§ 25

La tarifa de Marsella (*CIS I 165 = KAI 69*)

(16) כל מזרח וכל שפח וכל מרזח אלם וכל אדמם אש יזבח [ ]
(17) האדמם המת משאת על זבח אחד כמדת שת בכתב[ת]

§ 26

La inscripción de El Pireo (*KAI 60*)

(1) בים 4 למרזח בשת 14 לעם צדן תם בד צדנים בן אספת לעטר (2) אית שמעבעל בן מגן אש נשא
הגו על בת אלם ועל מבנת חצר בת אלם (3) עטרת חרץ בדרכמם 20 למחת כ בן אית חצר בת אלם
ופעל אית כל (4) אש עלתי משרת אית רעת ז לכתב האדמם אש נשאם לן על בת (5) אלם עלת מצבת
חרץ ויטנאי בערפת בת אלם ען אש לכנתו (6) ערב עלת מצבת ז ישאן בכסף אלם בעל צדן דרכמם
20 למחת (7) לכן ידע הצדנים כ ידע הגו לשלם חלפת אית אדמם אש פעל (8) משרת את פן גו
Τὸ κοινὸν τῶν Σιδωνίων / Διοπείθη(η) Σιδωνίων

§ 27

La inscripción de Petra

דכיר עבידו בר וקיהאל וחברוהי מרזח עבדת אלהא

§ 28

Inscripciones de 'Avdat

7a

(1) דנה מדדא (2) די קרב

7b

(1) - - - - ו (2) רב מרזח

7c

(1) שלם

8

(1) דנה מדדא די [קרב ל ---] (2) בר אדרמו וחברוהי [בני מרוחא בירח ---] (3) שנת 18 למראנא רב[אל מלכא מלך נבטו] (4) די אחיי ושיזב [עמה]

9b

(1) (2) וחברוהי (3) בני מרוחא בירח (4) סיון שנת ---

10

(1) דנה מדדא [די קרב] ..טו בני . ה . (2) דה [וחברוהי] בני מרוחא דנא מרוח (3) דושרא אלה גאיא בשנת יח(?) (4) ...אל לרבאל מלכא מלך נבטו די אחיי ושיזב עמה

§ 29

PAT 0991

(1) בירח אדר שנת 300 ... (2) כמריא די בלעסתר ובעל[שמן] (3) אנש מנהון יומא די יהון סמ[כי] ... גברא די[ן] (4) מרוח די יהא ברשהון למקל[ותא] (5) אלא גבר די יהוא אחיד ברש[הון] ... (6) <לען> 3 צרי לדהבי ומן מנהון]... (7) באדרונא אויו שטירה על[ן]...⁹ (8) ומן די יעד שביניהון יחו ל[ן]... (9) די יהוא אחיד על להבא ויהימ[ן]... (10) די הימן בשתה ואף אשרו [די ל]א ישלט אנש [ן]... (11) מומא באדרונא ומן די ימא [ל]חמן יהוב חטיא דד[ינרן] ... ואף (12) אשרו די כל גבר מן בני עתעקב די יגנב מן בת ב[לעסתר] ... (13) עלוהי די יחוב חטיא דדינרן לדהבא ואחר שבע [ן]... (14) יהא שליט גברא די יג[ור] למשתא בעדרונא עד די [ן]... (15) די הן יחשח אפר על ב[י]ת בל ובני עתעקב כמרי[א]... (16) או למנתן לבלעסתר מדען די ימד לגברא די [מרוח]... (17) ימד מצעת גוא על [חש]בנא ומדען אחרן לאיס[ן]... (18) למבקר ולמונ[דא] מן די[ן] חטיו ולמעבד פת[ן]... (19) אנשא די שנ[ן]...ר/ד ומן מן די אזל[ן]... (20) מן מן די י[ן]...א קדמיא די בן... (21) ודי יהו [ן]...אכי ינ[ן]... (22) אעל[ן]... (23) הינ[ן]... (24) ל[ן]...

PAT 0326

(1) בירח] שבט שנת 345 עלתא דה [עבדו] (2) בני מ[רוחא] אלן לעגלבו ולמלכבל אלה[ניא] (3) [וה]בי בר עתנורי עודו וחגו בר זבדלה כמרא (4) [ונ]בוזבד בר מלכו מתנא ותימו בר עגילו רבבת (5) [נו]מלכו בר ירחבולא חתי וירחבולא בר תימצרו (6) אברוק וזבדבול בר ידיעבל אלהו ועגילו בר (7) נורי זבדבול ומלכו בר מקימו תימעמד

PAT 0265

(1) צלמא דנה די זבידא בר שעדו (2) תימשמש די עבדת לה בולא (3) [לי] קרה וסהד לה ירחבול אלהא (4) ברבנות מרוחותה די כמרי בל (5) בירח ניסן שנת 428

⁹ Siguiendo a Kaizer 2002:168. PAT lee ...על[ן].

PAT 1357

(1) [או]טקרטור קסן] ..... (2) [. . . . .] די אקים לה מלכ]... (3) מתקרא מזבנא בר בן].
 (4) [. . . . .] במרזחותה די כמ]רא די בל . . . בירח אב שנת 504

PAT 0316

(1) ברבנות מרזחות שלמא בר מלכו בר בלידע [עבד צלמי]א אלך שתא (2) מן כיסה בירח ניסן שנת
 514

PAT 2743

(1) [בי]רח תשרי שנת 555 (2) ברבנות מרזחות ירחי אגרפא ירחי (3) ידיעבל עגא יעת די שמש אלהיא
 ויתב על (4) קסמא שתא כלה ואסק דמרא עתיקא (5) לכמריא שתא כלה מן ביתה וחמר בזקין (6)
 לא איתי מן מערבא דכירין ובריכין (7) פרטנכס ומלכוסא בנוהי יעגילו כתובא (8) וזבי בר שעדא די
 הוא על בת דודא (9) וירחבולא ממזגנא ומסיענא כלהון

PAT 1358

(1) ברבנות מרזחות חדודן סנקלטיקא (2) בר עגילו מקי דכירין ובריכין אנשא די (3) הוו מהדמרין
 ב]בת בל מ]לא בר ירחי מלא (4) די הוא [. . . . .]שעא בר אתעקב שעא (5) די חוא ע]ל . . . אד]ר:ונא
 ואתעקב בר ירחי על (6) תונא [. . .] עגילו די הוא על אמודא (7) ונרקיס ועגילו בר מהרדד דהוא קים
 על (8) טליא ועגילו בר ורוד דהוא קים על אמודא (9) ובת נטרא ושמע טבית בירח אדר שנת 583

PAT 2812

(1) ברבנות מרזחות ס]פ]טמ]יוס] חדודן [סנקלטיקא] (2) נהירא בר ספטמ]יוס] עגילו מקי די עדר
 [חילא די (3) [א]ורלינוס קסר [מ]ר]נ]א ואדמ]ר] עם ולדא [. . . (4) והוא] עמהון בדי]רא בירח] אב
 שנת 500 + 83 (5) ביר]ח אדר ד]ני] שנת 584 (6) ובריכ]ין ו]נהבי] בר [שעא] בר אתעקב (7) [. . .]ע]ל
 בו]מא]נ] . . . (8) . . . בר אתע]קב יר]חי די] על [. . . (9) . . . בר] אתע]קב ירחי] על תונא ועג]ילו בר . .
 (10) די על ע]מ]ודא ו . . . על טליא (11) . . . (12) ו]ירחב]ולא בר ע]ג]ילו די] על ב]ת [נטר]י [ו]שמ]ע
 (13) טבית . . .

§ 30

PAT 2033 (R.27)

(A) כמרי די [בל]
 (B) חירן עתנורי צלמי רב מרזחא

PAT 2036 (R. 30)

(A) ע[ו]ידא בר תימרצו בר עוידא רב מרוחא

PAT 2037 (R.31)

(A) שלמן ירחיבולא מלכו אעב[י] רב מרוחא

PAT 2040 (R.34)

(A) ...ברבנות מרוחא שלמן ירחבולא מלכו אעבי די
(B) שלמן

PAT 2039 (R.33)

(A) בולחא בר חירן רב מרוחא
(B) בולחא

PAT 2038 (R.32)

(A) בגשו חמא רב מרוחא שנת 444

PAT 2041 (R.35)

(A) ירחבולא לרמן רב מרוח[א]
(B) ירחבולא

PAT 2279 (R.301)

(B) (1) בני מרוחא (2) ... [נ]בו(?) (3) (4)

PAT 2807 (Dunant n° 12)

(B) מרוח בעלתך ותימא יום 5

§ 31

Hdt. I 65,5¹⁰

Ὡς γὰρ ἐπετρόπευσε τάχιστα, μετέστησε τὰ νόμιμα πάντα, καὶ ἐφύλαξε ταῦτα μὴ παραβαίνειν. μετὰ δὲ τὰ ἐς πόλεμον ἔχοντα, ἐνωμοσίας καὶ τριηκά-

¹⁰ Godley 1999.

δας καὶ συσσίτια, πρὸς τε τούτοισι τοὺς ἐφόρους καὶ γέροντας ἔστησε Λυκούργος.

X., *Lac* V 2-7¹¹

(2) Λυκούργος τοίνυν παραλαβὼν τοὺς Σπαρτιάτας ὡσπερ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας οἴκοι σκηνοῦντας, γνοὺς ἐν τούτοις πλείστα ῥαδιουργεῖσθαι εἰς τὸ φανερόν ἐξήγαγε τὰ συσκήνια, οὕτως ἠγούμενος ἥκιστ' ἂν παραβαίνεσθαι τὰ προσταττόμενα. (3) καὶ σίτον γε ἔταξεν αὐτοῖς, ὡς μήτε ὑπερπληροῦσθαι μήτε ἐνδεεῖς γίνεσθαι. πολλὰ δὲ καὶ παράλογα γίνεται ἀπὸ τῶν ἀγρευομένων: οἱ δὲ πλούσιοι ἔστιν ὅτε καὶ ἄρτον ἀντιπαραβάλλουσιν: ὥστε οὔτε ἔρημός ποτε ἢ τράπεζα βρωτῶν γίνεται, ἔστ' ἂν διασκηνώσιν, οὔτε πολυδάπανος. (4) καὶ μὴν τοῦ πότου ἀποπαύσας τὰς ἀναγκαίας πόσεις, αἱ σφάλλουσι μὲν σώματα, σφάλλουσι δὲ γνώμας, ἐφῆκεν ὁπότε διψῶν ἕκαστος πίνειν, οὕτω νομίζων ἀβλαβέστατόν τε καὶ ἥδιστον ποτὸν γίνεσθαι. Οὕτω γε μὴν συσκηνοῦντων πῶς ἂν τις ἢ ὑπὸ λιχνείας ἢ οἰνοφλυγίας ἢ αὐτὸν ἢ οἶκον διαφθείρειεν; (5) καὶ γὰρ δὴ ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὡς τὸ πολὺ οἱ ἡλικες ἀλλήλοις σύνεισι, μεθ' ὧν περ καὶ ἐλαχίστη αἰδῶς παραγίγνεται: ὁ δὲ Λυκούργος ἐν τῇ Σπάρτῃ ἀνέμειξε παιδεύεσθαι τὰ πολλὰ τοὺς νεωτέρους ὑπὸ τῆς τῶν γεραιτέρων ἐμπειρίας. (6) καὶ γὰρ δὴ ἐπιχώριον ἐν τοῖς φιλιτίοις λέγεσθαι ὅ τι ἂν καλῶς τις ἐν τῇ πόλει ποιήσῃ: ὥστ' ἐκεῖ ἥκιστα μὲν ὕβριν, ἥκιστα δὲ παροιμίαν, ἥκιστα δὲ αἰσχυρογίαν καὶ αἰσχρολογίαν ἐγγίγνεσθαι. (7) ἀγαθὰ γε μὴν ἀπεργάζεται καὶ τάδε ἢ ἔξω σίτησις: περιπατεῖν τε γὰρ ἀναγκάζονται ἐν τῇ οἴκαδε ἀφόδῳ καὶ μὴν τοῦ ὑπὸ οἴνου μὴ σφάλλεσθαι ἐπιμελεῖσθαι, εἰδότες, ὅτι οὐκ ἔνθα περ ἐδείπνουν καταμενοῦσι: καὶ τῇ ὄρφνῃ ὅσα ἡμέρα χρηστέον: οὐδὲ γὰρ ὑπὸ φανοῦ τὸν ἔτι ἔμφουρον ἔξεστι πορεύεσθαι.

Plu., *Lyc.* XII 2,4-6,7¹²

[...]

(2) συνήρχοντο δὲ ἀνά πεντεκαίδεκα καὶ βραχεῖ τούτων ἐλάττους ἢ πλείους. ἔφερε δὲ ἕκαστος κατὰ μῆνα τῶν συσσίτων ἀλφίτων μέδιμνον, οἴνου χόας ὀκτώ, τυροῦ πέντε μνᾶς, σύκων ἡμιμναία πέντε, πρὸς δὲ τούτοις εἰς ὀψωνίαν μικρόν τι κομιδῆ νομίσματος. ἄλλως δὲ καὶ θύσας τις ἀπαρχὴν καὶ θηρεύσας μέρος ἔπεμψεν εἰς τὸ συσσίτιον. ἐξῆν γὰρ οἴκοι δειπνεῖν ὁπότε θύσας τις ἢ κυνηγῶν ὀψίσειε, τοὺς δὲ ἄλλους ἔδει παρεῖναι.

[...]

(4) Εἰς δὲ τὰ συσσίτια καὶ παῖδες ἐφοίτων, ὡσπερ εἰς διδασκαλεῖα σωφροσύνης ἀγόμενοι, καὶ λόγων ἠκροῶντο πολιτικῶν καὶ παιδευτᾶς ἐλευθερίας ἐώρων, αὐτοὶ τε παίζειν εἰθίζοντο καὶ σκώπτειν ἄνευ βωμολοχίας καὶ σκωπτόμενοι

¹¹ Marchant 1968.

¹² Perrin 1998.

μη δυσχεραίνειν. σφόδρα γὰρ ἐδόκει καὶ τοῦτο Λακωνικὸν εἶναι, σκώμματος ἀνέχεσθαι: μὴ φέροντα δὲ ἐξῆν παραιτεῖσθαι, καὶ ὁ σκώπτων ἐπέπαυτο.

(5) τῶν δ' εἰσιόντων ἐκάστῳ δείξας ὁ πρεσβύτατος τὰς θύρας, “Διὰ τούτων,” φησὶν, “ἔξω λόγος οὐκ ἐκπορεύεται.” δοκιμάζεσθαι δὲ τὸν βουλόμενον τοῦ συσσιτίου μετασχεῖν οὕτω φασί. λαβὼν τῶν συσσίτων ἕκαστος ἀπομαγδαλίαν εἰς τὴν χεῖρα, τοῦ διακόνου φέροντος ἀγγεῖον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἔβαλλε σιωπῇ καθάπερ ψῆφον, ὁ μὲν δοκιμάζων ἀπλῶς, ὁ δ' ἐκκρίνων σφόδρα τῇ χειρὶ πῖσας. (6) ἡ γὰρ πεπεισμένη τὴν τῆς τετρημένης ἔχει δύναμιν. κἂν μίαν εὖρωσι τοιαύτην, οὐ προσδέχονται τὸν ἐπεισιόντα, βουλόμενοι πάντας ἠδομένους ἀλλήλοις συνεῖναι. τὸν δὲ οὕτως ἀποδοκιμασθέντα κεκαδδίσθαι λέγουσι: κάδδιχος γὰρ καλεῖται τὸ ἀγγεῖον εἰς ὃ τὰς ἀπομαγδαλίας ἐμβάλλουσι.

τῶν δὲ ὄψων εὐδοκίμει μάλιστα παρ' αὐτοῖς ὁ μέλας ζωμός, ὥστε μὴδὲ κρεαδίου δεῖσθαι τοὺς πρεσβυτέρους, ἀλλὰ παραχωρεῖν τοῖς νεανίσκοις, αὐτοὺς δὲ τοῦ ζωμοῦ καταχεομένους ἐστιᾶσθαι.

(7) [...]

πιόντες δὲ μετρίως ἀπίασι δίχα λαμπάδος [...]

τὰ μὲν οὖν συσσίτια τοιαύτην ἔχει τάξιν.

Alcm. XIX¹³

κλίνας μὲν ἑπτὰ καὶ τόσαι τραπέσσαι μακωνιᾶν ἄρτων ἐπιστεφοῖσαι λίνω τε σασάμω τε κὴν πελίχνας #πεδεστε# χρυσοκόλλα.

Alcm. XIX

θοίναις δὲ καὶ ἐν θιάσοισιν ἀνδρείων παρὰ δαιτυμόνεσσι πρέπει παιᾶνα κατάρχην

Philoch., en Ath. XIV 29 (*FGrHist* 328 F 216)

Φιλόχορος δὲ φησιν κρατήσαντας Λακεδαιμονίους Μεσσηνίων διὰ τὴν Τυρταίου στρατηγίαν ἐν ταῖς στρατείαις ἔθος ποιήσασθαι, ἂν δειπνοποιήσονται καὶ παιωνίσωσιν, αἰδεῖν καθ' ἓνα <τά> Τυρταίου: κρίνειν δὲ τὸν πολέμαρχον καὶ ἄθλον δίδόναι τῷ νικῶντι κρέας.

§ 32

Arist, *Pol.* 1272a¹⁴Plu., *Lyc.* XII 1

ἔχει δ' ἀνάλογον ἢ Κρητικὴ τάξις Τὰ δὲ συσσίτια Κρήτες μὲν ἀνδρεία, πρὸς τὴν Λακωνικὴν. γεωργοῦσί Λακεδαιμόνιοι δὲ φιδίτια προσαγοτε γὰρ τοῖς μὲν εἴλωτες τοῖς δὲ ρεύουσιν, εἴτε ὡς φιλίας καὶ Κρησὶν οἱ περίοικοι, καὶ συσσίτια φιλοφροσύνης ὑπαρχόντων, ἀντὶ τοῦ παρ' ἀμφοτέροις ἔστιν, καὶ τό γε λ τὸ δ λαμβάνοντες, εἴτε ὡς πρὸς ἀρχαῖον ἐκάλουν οἱ Λάκωνες οὐ εὐτέλειαν καὶ φειδῶ συνεθιζόντων. φιδίτια ἀλλὰ ἀνδρεία¹⁵, καθάπερ οἱ οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ τὸν πρῶτον Κρήτες, ἧ καὶ δῆλον ὅτι ἐκεῖθεν ἔξωθεν ἐπικεῖσθαι φθόγγον, ὥσπερ ἐλήλυθεν. ἔτι δὲ τῆς πολιτείας ἢ ἔνοιό φασι, ἐδιτίων παρὰ τὴν τάξις. δίαιταν καὶ τὴν ἐδωδὴν λεγομένων.

Str. X 4,18¹⁶

τὴν τε ὄρχησιν τὴν παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπιχωριάζουσιν καὶ τοὺς ῥυθμοὺς καὶ παιάνας τοὺς κατὰ νόμον ἄδομένους καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν νομίμων Κρητικὰ καλεῖσθαι παρ' αὐτοῖς...

§ 33

Arist, *Pol.* 1272b

Πολιτεύεσθαι δὲ δοκοῦσι καὶ Καρχηδόνιοι καλῶς καὶ πολλὰ περιττῶς πρὸς τοὺς ἄλλους, μάλιστα δ' ἔνια παραπλησίως τοῖς Λάκωσιν. αὐταὶ γὰρ αἱ τρεῖς πολιτεῖαι ἀλλήλαις τε σύνεγγύς πῶς εἰσι καὶ τῶν ἄλλων πολὺ διαφέρουσιν, ἢ τε Κρητικὴ καὶ ἢ Λακωνικὴ καὶ τρίτη τούτων ἢ τῶν Καρχηδονίων [...]

ἔχει δὲ παραπλήσια τῇ Λακωνικῇ πολιτεία τὰ μὲν συσσίτια τῶν ἐταιριῶν τοῖς φιδιτίοις,...

§ 34

Iust., *Dig.* XLVII 22,4¹⁷

Gaius libro quarto ad legem duodecim tabularum. Sodales sunt, qui eiusdem collegii sunt: quam Graeci ἔταιρείαν uocant. his autem potestatem facit lex pactionem quam

¹⁴ Ross 1964.¹⁵ En la ed. de Rackham 1967: ἀνδρία.¹⁶ Jones 1969.¹⁷ Siguiendo el texto griego de Ferguson 1944:44.

uelint sibi ferre, dum ne quid ex publica lege corru<m>pant. sed haec lex uidetur ex lege Solonis tr<a>lata esse. nam illuc ita est: ἐὰν δὲ δῆμος ἢ φράτορες ἢ ἠρώων ὀργεῶνες ἢ γεννήται¹⁸ ἢ κύσσιτοι ἢ ὁμόταφοι ἢ θιασῶται ἢ ἐπὶ λείαν οἰχόμενοι ἢ εἰς ἐμπορίαν, ὅ τι ἂν τούτων διαθῶνται πρὸς ἀλλήλους, κύριον εἶναι ἐὰν μὴ ἀπαγορεύῃ δημόσια γράμματα

Philoch. en Sud. s.v. “Ὀργεῶνες” (*FGrHist* 328 F 35a)

περὶ τῶν ὀργεῶνων γέγραφεν καὶ Φιλόχορος: “τοὺς δὲ φράτορας ἐπάναγκες δέχεσθαι καὶ τοὺς ὀργεῶνας καὶ τοὺς ὁμογάλακτας, οὓς γεννήτας καλοῦμεν”.

Ath.Naucr. V 186a¹⁹

τῶν δὲ νῦν δείπνων προνοοῦντες οἱ νομοθέται τὰ τε φυλετικὰ [δείπνα] καὶ τὰ δημοτικὰ προσέταξαν, ἔτι δὲ τοὺς θιάσους καὶ τὰ φρατρικὰ καὶ πάλιν <τὰ> ὀργεωνικὰ λεγόμενα

Sud., s.v. “Ὀργεῶνες”
(*FGrHist* 328 F 35a)

Harp. s.v. “Ὀργεῶνας”

<Ὀργεῶνες> οἱ τοῖς ἰδίᾳ ἀφιδρυμένοις θεοῖς ὀργιάζοντες. ὀργιάζειν δὲ ἔστι τὰ τῶν θεῶν ὄργια τελεῖν, τουτέστι μυστήρια καὶ νόμιμα [...] Σέλευκος δ’ ἐν τῷ ὑπομνήματι τῶν Σόλωνος Ἀξόνων ὀργεῶνάς φησι καλεῖσθαι τοὺς συλλόγους ἔχοντας περὶ τινὰς ἠρώας ἢ θεοῦς.

... ὀργεῶνες δ’ εἰσὶν οἱ ἐπὶ τιμῇ θεῶν ἢ ἠρώων συνιόντες: ὀργιάζειν γάρ ἔστι τὸ θύειν καὶ τὰ νομιζόμενα δρᾶν

Poll. VIII 107

ὀργεῶνες οἱ κατὰ δῆμους ἐν τακταῖς ἡμέραις θύοντες θυσίας τινάς.

Sud. y Harp. s.v. “Ὀργεῶνας”

μήποτε δὲ ὕστερον νενόμισται τὸ ἐπὶ τιμῇ τινὰς τῶν ἀποθανόντων συνιέναι καὶ ὀργεῶνας ὁμοίως ὠνομάσθαι, ὡς ἔστι συνιδεῖν ἐκ τῶν Θεοφράστου διαθηκῶν

INSCRIPCIÓN: Ordenanza y decreto

[Λυσίας Περι]άνδρου Πλωθεὺς εἶπεν ἀγαθεί τύχει· / [δεδοχθαι τ]οῖς ὀ[ρ]γεῶσιν· ὅπως ἂν δι[α]τηρηται τῶν / [θυσιῶν ἢ κοινω]νία εἰς τὸν ἅπαντα χρό[νον τῶι κοι]/-

¹⁸ Mss: ἱερῶν ὀργίων ἢ γεννήται ἢ ναῦται

¹⁹ Kaibel 1985.

[ν]ῶι τῶι πρὸς τοῖς Καλλιφάνους καὶ τῶι τοῦ ἥρωος (5) Ἐ/χέλου ἀναγράψαντας τοὺς ὀφείλοντά[ς τι εἰς κοι]/ωνίαν ἐν στήλει κιθίνει στήσαι παρὰ τ[ὸν βωμὸν] / ἐν τῶι ἱερῶι τὰ τε κεφάλαια καὶ τὸν τόκο[ν ὀπόσου] / ἂν ἔχει ἕκαστος· ἀναγράψαι δὲ καὶ τὰ ψη[φίσματα] / τὰ ἀρχαῖα εἰς τὴν στήλην· ἐπιμεληθῆναι δ[ὲ ...] / (10) να τῆς ἀναγραφῆς καὶ τῆς στάσεως τῆς στήλης κ[αὶ λο]/γίσ[α]σθαι ὅ,τι ἂν εἰς ταῦτα ἀναλώσει τῶι κοινῶι. *vacat*

ἔδοξεν τοῖς ὀργεῶσιν· τὸν ἐστιάτορα θύειν τὴν [θυσί]/αν μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος ἐβδόμει καὶ ὀγδοεὶ ἐπ[ὶ δ]/έκα· θύειν δὲ τεῖ πρώτῃ ταῖς ἡρωίναις χοῖρον τῶι δὲ (15) [ῆ]/[ρ]ῶι ἱερεῖον τέλειον καὶ τράπεζαν παρατιθέναι, τεῖ δ[ὲ] / [ὑστερ]ῆ[ναι] τῶι ἥρωι ἱερεῖον τέλειον· λογίζεσθαι δὲ ὅ,τι ἂν / [ἀναλ]ώσει· ἀναλίσκειν δὲ μὴ πλέον τῆς προσόδου· [ν]/[έμειν] δὲ τὰ κρέα τοῖς (οἰς) ὀργεῶσι τοῖς παροῦσι καὶ τοῖ[ς] / [ὑοῖς τὴν] εἰς ἡμίσειαν καὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς τῶν ὀργεῶ[ν] / (20) [ων μετ' αὐτ]οὺς ταῖς ἐλευθέραις τὴν ἰσαίαν καὶ ταῖς θυγα[ν]/[τράσι τὴν εἰς ἡμί]σειαν καὶ ἀκολουθῶι μιᾷ τὴν εἰς ἡμ[ί] / [σεαν· παραδοῦναι δὲ τ]ῶι ἀνδρὶ τῆς γυναικὸς τὴν με/[ρίδα]. *vacat*] *vacat* [ἔδοξεν τοῖς ὀργεῶσιν· τὸν ἐστιά]τορα τῶν ἐπιγενομέ[ν] // (25) [ων - - - - -]

§ 35

Arist., *EN* 1160a²⁰

ἐνιαὶ δὲ τῶν κοινωνιῶν δι' ἡδονὴν δοκοῦσι γίνεσθαι, θιασωτῶν καὶ ἔραμιστῶν· αὐταὶ γὰρ θυσίας ἔνεκα καὶ συνουσίας.

Ath.Naucr. VIII 362e

καλεῖται δ' ὁ αὐτὸς καὶ ἔρανος καὶ θίασος καὶ οἱ συνιόντες ἔραμιστῆι καὶ θιασῶται.

§ 36

E., *Ba.* 55-63²¹

(55) ἀλλ', ὦ λιποῦσαι Τμῶλον, ἔρυμα Λυδίας, / θίασος ἐμός, γυναῖκες ἄς ἐκ βαρβάρων / ἐκόμισα παρέδρους καὶ ξυνεμπόρους ἐμοί, / αἴρεσθε τὰπιχώρι' ἐν Φρυγῶν πόλει / τύπανα, ἿΡέας τε μητρὸς ἐμά θ' εὐρήματα, / (60) βασιλεία τ' ἀμφὶ δώματ' ἐλθοῦσαι τάδε / κτυπεῖτε Πενθέως, ὡς ὀρᾶ Κάδμου πόλις. / ἐγὼ δὲ βάκχαις, ἔς Κιθαιρῶνος πτυχᾶς / ἐλθὼν ἴν' εἰσί, συμμετασχῆσω χορῶν.

²⁰ Bywater 1970.²¹ Kovacs 2002.

E., Ba. 73-82; 135-162

Estrofa

(73) ὦ μάκαρ, ὅστις εὐδαίμων τελετὰς θεῶν εἰδὼς βιοτὰν ἀγιστεύει / καὶ θιασεύεται ψυχὰν ἐν ὄρεσσι βακχεύων ὁσίοις καθαρμοῖσιν, / τά τε ματρὸς μεγάλας ὄρ/για Κυβέλας θεμιτεύων / ἀνὰ θύρσον τε τινάσσων / κισσῶι τε στεφανωθεῖς / Διόνυσον θεραπεύει.

Épodo

(135) ἦδὺς ἐν ὄρεσσιν, ὅταν / ἐκ θιάσων δρομαίων / πέση πεδόσε, νεβρίδος ἔχων / ἱερὸν ἐνδυτόν, ἀγρεύων / αἶμα τραγοκτόνον, ὠμοφάγον χάριν, / ἰέμενος εἰς ὄρεα Λύδι' / ὄδ' ἔξαρχος Βρόμιος: / εἰδοῖ.

(142) ρεῖ δὲ γάλακτι πέδον, ρεῖ δ' οἶνωι, / ρεῖ δὲ μελισσᾶν νέκταρι. / Συρίασ δ' ὡς λιβάνου κα/πνὸν ὁ Βακχεὺς ἀνέχων / πυρσῶδη φλόγα πεύκασ / ἐκ νάρθηκος αἴσσει / δρόμῳ καὶ χοροῖσιν / πλανάτασ ἐρεθίζων / ἰαχαῖσ τ' ἀναπάλλων / τρυφερόν βόστρυχον εἰσ αἰθέρα ρίπτων.

(151) ἄμα δ' ἐπ' εὐάσμασιν ἐπιβρέμει τοιάδ' / ὦ ἴτε βάκχαι, / ὦ ἴτε βάκχαι, / Τμῶλου χρυσορόου χλιδά, / μέλπετε τὸν Διόνυσον / βαρυβρόμων ὑπὸ τυμπάνων, / εὔια τὸν εὔιον ἀγαλλόμεναι θεὸν / ἐν Φρυγίασι βοαῖσ ἐνοπαῖσί τε, / λωτόσ ὅταν εὐκέλαδοσ / ἱερὸσ ἱερὰ παίγματα βρέμη σύνοχα / φοιτάσιν εἰσ ὄροσ εἰσ ὄροσ: ἦδομέ/να δ' ἄρα πῶλοσ ὅπωσ ἄμα ματέρι / φορβάδι κῶλον ἄγει ταχύπουν σκιρτήμασι βάκχα.

E., Ba. 221-225

πλήρεισ δὲ θιάσοισ ἐν μέσοισιν ἰσάναι / κρατήρασ, ἄλλην δ' ἄλλοσ' εἰσ ἐρημίαν / πτώσσουσαν εὐναῖσ ἄρσένων ὑπηρετεῖν, / πρόφασιν μὲν ὡσ δὴ μαινάδασ θουοσκόουσ, / τὴν δ' Ἀφροδίτην πρόσθ' ἄγειν τοῦ Βακχίου.

E., Ba. 378-385

... ὅσ τάδ' ἔχει, / θιασεύειν τε χοροῖσ / μετὰ τ' αὐλοῦ γελάσαι / ἀποπαῦσαί τε μερίμνασ, / ὁπτόταν βότρυοσ ἔλθη / γάνοσ ἐν δαιτὶ θεῶν, κισ/σοφόροισ δ' ἐν θαλίασ ἀν/δράσι κρατήρ ὕπνον ἀμφιβάλλη.

E., Ba. 977-978

{Χο.} ἴτε θαοὶ Λύσσασ κύνεσ, ἴτ' εἰσ ὄροσ, / θιάσον ἐνθ' ἔχουσι Κάδμου κόραι

§ 37

Dittenberger, *SIG* 1109 = *IG* II (2) 1368

(I) ἀγαθῆ τύχη. / ἐπὶ ἄρχοντος Ἄρ(ρίου) Ἐπαφροδείτου, μηνὸς / Ἐλαφβολιῶνος ἢ ἔσταμένου, ἀγορὰν / συνήγαγεν πρῶτως ὁ ἀποδειχθεὶς / (5) ἱερεὺς ὑπὸ Ἀῦρ. Νεικομάχου, τοῦ ἀνθι/ερασαμένου ἔτη ιζ' καὶ ἱερασαμέ-
νου / ἔτη γγ' καὶ παραχωρήσαντος ζῶντος / εἰς κόσμον καὶ δόξαν τοῦ
Βακχείου / (10) τῷ κρατίστῳ Κλα. Ἡρώδῃ, ὑφ' οὗ ἀνθιερεὺς / ἀποδειχθεὶς
[ἀν]έγνω δόγματα τῶν / ἱερασαμένων, Χρυσίππου καὶ Διονυσίου, / καὶ
ἐπαινέσαντος τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ ἀρ/χιβάκχου καὶ τοῦ προστάτου ἐξ(ε-
βόησαν): “τούτοις / ἀεὶ χρώμεθα”, “καλῶς ὁ ἱερεὺς”, “ἀνάκτησαι / (15) [τ]ὰ
δόγματα”, “σοὶ πρέπει”, “εὐστάθειαν τῷ / Βακχείῳ καὶ εὐκοσμίαν”, “ἐν
στήλῃ τὰ δόγματα”, “ἐπερώτα”. ὁ ἱερεὺς εἶπεν: “ἐπεὶ καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς
συνιερεῦσί μο[υ] καὶ ὑμῖν πᾶσιν ἀρέσκει, ὡς ἀξιούτε (20) ἐπέρωτήσομεν”.
καὶ ἐπῆρώτησεν ὁ πρόεδρος Ροῦφος Ἀφροδεΐσιου: “ὅτῳ δοκεῖ / κύρια
εἶναι τὰ ἀνεγνωσμένα δόγμα/τα καὶ ἐν στήλῃ ἀναγραφῆναι, ἀράτω / τὴν
χεῖρα”. πάντες ἐπῆραν. ἐξ(εβόησαν): “πολλοῖς / (25) ἔτεσι τὸν κράτιστον ἱερέα
Ἡρώδῃν”, / “νῦν εὐτυχεῖς, νῦν πάντων πρῶτοι / τῶν Βακχείων”, “καλῶς ὁ
ἀνθιερεὺς, ἢ στή/λῃ γενέστω”. ὁ ἀνθιερεὺς εἶπε: “ἔσται ἢ / (30) στήλῃ ἐπὶ
τοῦ κείνου, καὶ ἀναγραφῆ/σονται: εὐτονήσουσι γὰρ οἱ προεστῶ/τες τοῦ
μηδὲν αὐτῶν λυθῆναι”.

(II) μηδενὶ ἐξέστω ἰόβακχον εἶναι, ἐὰν μὴ / πρῶτον ἀπογράψῃται παρὰ
τῷ ἱερεὶ / (35) τὴν νενομισμένην ἀπογραφὴν καὶ / δοκιμασθῆ ὑπὸ τῶν
ιοβάκχων ψήφω, εἰ ἄξιος φαίνοιτο καὶ ἐπιτήδειος / τῷ Βακχείῳ: ἔστω δὲ
τὸ ἰσηλύσιον / τῷ μὴ ἀπὸ πατρὸς * ν' καὶ σπονδῆ: / (40) ὁμοίως καὶ οἱ
ἀπὸ πατρὸς ἀπογραφέ/σθωσαν ἐπὶ * κε' διδόντες ἡμιφόριον / μέχρις οὗτου
πρὸς γυναῖκας ὧσιν: / συνίτωσαν δὲ οἱ ἰόβακχοι τὰς τε ἐνά/τας καὶ τὰς
ἀμφιετηρίδας καὶ Βακχεῖ/α καὶ εἴ τις πρόσκαιρος ἑορτὴ τοῦ θεοῦ, / (45)
ἕκαστος ἢ λέγων ἢ ποιῶν ἢ φιλοτει/μούμενος, καταβάλλων μηνιαίαν / τὴν
ὀρισθεῖσαν εἰς τὸν οἶνον φορὰν: / ἐὰν δὲ μὴ πληροῖ, εἰργέσθω τῆς στιβά/δος,
καὶ εὐτονείτωσαν οἱ τῷ ψηφίσμα/ (50) τι ἐνγεγραμμένοι, χωρὶς ἢ ἀποδημίας
/ ἢ πένθους ἢ νόσου ἢ <εἰ> σφόδρα ἀνανκαῖός / τις ἦν ὁ προσδεχθησόμενος
ἰς τὴν στιβά/δα, κρεινάντων τῶν ἱερέων: ἐὰν δὲ ἰοβάκ/χου ἀδελφὸς ἰσέρ-
χηται ψήφω δοκιμασθεὶς, / (55) διδότη * ν': ἐὰν δὲ ἱερός παῖς ἐξωτικὸς
καθεσ/θεις ἀναλώσῃ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ τὸ Βακχείον, / ἔστω μετὰ τοῦ
πατρὸς ἰόβακχος ἐπὶ μιᾷ / σπονδῇ τοῦ πατρὸς. τῷ δὲ ἀπογραψαμένῳ / καὶ
ψηφοφορηθέντι διδότη ὁ ἱερεὺς (60) ἐπισ/τολῆν ὅτι ἐστὶν ἰόβακχος, ἐὰν
πρῶτον / δῶι τῷ ἱερεὶ τὸ ἰσηλύσιον, ἐνγραφομένου / τῇ ἐπιστολῇ τὰ χωρή-
σαντα εἰς τὸ δε(λ)τι(ον): / οὐδενὶ δὲ ἐξέσται ἐν τῇ στιβάδι οὔτε ᾄσαι / οὔτε
θορυβῆσαι οὔτε κροτῆσαι, μετὰ δὲ / (65) πάσης εὐκοσμίας καὶ ἡσυχίας τοὺς
μερισ/μοὺς λέγειν καὶ ποιεῖν, προστάσσοντος / τοῦ ἱερέως ἢ τοῦ ἀρχιβάκ-
χου. μηδενὶ / ἐξέστω τῶν ἰοβάκχων τῶν μὴ συντελε/σάντων εἰς τε τὰς ἐνά-

τας καὶ (70) ἀμφιετηρί/δας εἰσέρχεσθαι ἰς τὴν στιβάδα μέχρις ἂν / ἐπικριθῆ
 αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἱερέων ἢ ἀποδοῦναι αὐτὸν ἢ ἰσέρχεσθαι. μάχης δὲ / ἐάν τις
 ἄρξῃται ἢ εὐρεθῆ τις ἀκοσμῶν ἢ / (75) ἐπ' ἄλλοτρίαν κλισίαν ἐρχόμενος
 ἢ ὑβρίζων ἢ λοιδορῶν τινα, ὁ μὲν λοιδορηθεὶς ἢ ὑβρισθεὶς παραστανέτω
 δύο ἐκ / τῶν ἰοβάκχων ἐνόρκους, ὅτι ἤκου/σαν ὑβριζόμενον ἢ λοιδορού-
 μενον, / καὶ ὁ ὑβρίσας ἢ λοιδορήσας (80) ἀποτιν[νύ]τω τῷ κοινῷ λεπτοῦ
 δρ(αχμάς) κε', ἢ ὁ αἴτιος / γενόμενος τῆς μάχης ἀποτιννύτω τὰς / αὐτὰς
 δρ(αχμάς) κε', ἢ μὴ συνίτωσαν ἰς τοὺς / ἰοβάκχους μέχρις ἂν ἀποδώσιν: /
 (85) ἐάν δὲ τις ἄχρι πληγῶν ἔλθῃ, ἀπογραφέστω / ὁ πληγεὶς πρὸς τὸν ἱερέα
 ἢ τὸν ἀντιερέα, / ὁ δὲ ἐπάνανκες ἀγορὰν ἀγέτω, καὶ ψή/φω οἱ ἰοβάκχοι
 κρινέτωσαν προηγου/μένου τοῦ ἱερέως, καὶ προστειμάσθω / πρὸς χρόνον
 μὴ εἰσελθεῖν ὅσον ἂν (90) δό/ξῃ καὶ ἀργυρίου μέχρι * κε'. ἔστω δὲ / τὰ
 αὐτὰ ἐπιτείμια καὶ τῷ δαρέντι καὶ / μὴ ἐπεξελθόντι παρὰ τῷ ἱερεὶ ἢ τῷ
 / ἀρχιβάκχῳ, ἀλλὰ δημοσίᾳ ἐγκαλέσαν/τι. ἐπιτείμια δὲ ἔστω τὰ αὐτὰ τῷ
 (95) εὐκόσ/μῳ μὴ ἐκβαλόντι τοὺς μαχομένους: / εἰ δὲ τις τῶν ἰοβάκχων,
 εἰδὼς ἐπὶ τοῦ/το ἀγορὰν ὀφείλουσαν ἀχθῆναι, μὴ ἀ/παντήσῃ, ἀποτείσάτω
 τῷ κοινῷ λε/πτοῦ δρ(αχμάς) ν': ἐάν δὲ ἀπειθῆ (100) πρᾶσσόμε/νος, ἐξέστω
 τῷ ταμίᾳ κωλύσαι αὐτὸν / τῆς εἰσόδου τῆς εἰς τὸ Βακχεῖον μέ/χρις ἂν
 ἀποδοῖ. ἐάν δὲ τις τῶν / εἰσερχομένων τὸ ἰσηλύσιον μὴ / διδοῖ τῷ ἱερεὶ ἢ
 τῷ ἀντιερεῖ, (105) εἰργέσ/θω τῆς ἐστίασεως μέχρις ἂν ἀπο/δοῖ, καὶ πρᾶσσέ-
 σθω ὅτῳ ἂν τρόπῳ / ὁ ἱερεὺς κελεύσῃ. μηδεὶς δ' ἔπος / φωνεῖτω μὴ ἐπιτρέ-
 ψαντος τοῦ ἱε/ρέως ἢ τοῦ ἀντιερέως, ἢ ὑπεύθυνος / (110) ἔστω τῷ κοινῷ
 λεπτοῦ δρ(αχμάς) λ': / ὁ ἱερεὺς δὲ ἐπιτελείτω τὰς ἐθίμους / λειτουργίας στιβάδος
 καὶ ἀμφιετηρίδος εὐπρεπῶς καὶ τιθέτω τὴν / τῶν καταγωγῶν σπονδὴν
 (115) στιβάδι μίαν καὶ θεολογίαν, ἣν ἤρ/ξατο ἐκ φιλοτειμίας ποιεῖν ὁ
 ἱε/ρασάμενος Νεικόμαχος . ὁ δὲ ἀρχί/βακχος θυέτω τὴν θυσίαν τῷ / (120)
 θεῷ καὶ τὴν σπονδὴν τιθέτω / κατὰ δεκάτην τοῦ Ἐλαφβολι/ῶνος μηνός.
 μερῶν δὲ γεινομέ/νων αἰρέτω ἱερεὺς, ἀντιερεὺς, / ἀρχίβακχος, ταμίας,
 βουκολικός, / Διόνυσος, Κόρη, Παλαίμων, (125) Ἄφρο/δείτη, Πρωτεύ-
 ρυθμος: τὰ δὲ ὀνό/ματα αὐτῶν συνκληρούσθω πᾶσι. / ὅς δ' ἂν τῶν ἰοβάκχων
 λάχῃ κλή/ρον ἢ τειμὴν ἢ τάξιν, τιθέτω τοῖς ἰο/βάκχοις σπονδὴν ἀξίαν
 τῆς τάξεως, / (130) γάμων, γεννήσεως, Χοῶν, ἐφηβείας, / πολειτείας,
 ῥαβδοφορίας, βουλείας, ἀ/θλοθεσίας, Πανέλληνος, γερουσίας, / θεσμοθεσίας,
 ἀρχῆς ἡσδηποτεοῦν, / συνθυσίας, εἰρηναρχίας, ἱερονείκου, / (135) καὶ εἴ
 τίς τι ἐπὶ τὸ κρεῖσσον ἰοβάκχος ὢν / τύχοιτο. εὐκόσμος δὲ κληρούσθω ἢ
 καθισ/τάσθω ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ἐπιφέρων τῷ ἀκοσ/μοῦντι ἢ θορυβοῦντι τὸν
 θύρσον τοῦ θε/οῦ. ᾧ δὲ ἂν παρατεθῆ ὁ θύρσος, (140) ἐπικρεῖ/ναντος τοῦ ἱερέως
 ἢ τοῦ ἀρχιβάκχου / ἐξερχέσθω τοῦ ἰστιατορείου. ἐάν δὲ ἀ/πειθῆ, αἰρέτωσαν
 αὐτὸν ἔξω τοῦ πυλῶ/νος οἱ κατασταθησόμενοι ὑπὸ τῶν / ἱερέων ἵπποι,
 καὶ ἔστω ὑπεύθυνος / (145) τοῖς περὶ τῶν μαχομένων προστεί/μοις. ταμίαν
 δὲ αἰρείσθωσαν οἱ ἰοβάκ/χοι ψή/φω εἰς διετίαν, καὶ παραλαμβάνετω πρὸς
 ἀναγραφὴν τὰ τοῦ Βακχεῖ/ου πάντα, καὶ παραδώσει ὁμοίως τῷ / (150) μετ'
 αὐτὸν ἐσομένῳ ταμίᾳ: παρεχέτω δὲ / οἴκοθεν τὸ θερμόλυχνον τὰς τε ἐ/νάτας

καὶ ἀμφιετηρίδα καὶ στιβάδα, / καὶ ὅσαι ἔθιμοι τοῦ θεοῦ ἡμέραι, καὶ / τὰς ἀπὸ κλήρων ἢ τειμῶν ἢ (155) τάξε/ων ἡμέρας. αἰρείσθω δὲ γραμμάτε/α, ἐὰν βούληται, τῷ ἰδίῳ κινδύνῳ, / συνκεχωρήσθω δὲ αὐτῷ ἢ ταμieu/τική σπονδή καὶ ἔστω ἀνείσφορος / τὴν διετίαν. ἐὰν δέ τις (160) τελευτή/ση ἰόβακχος, γεινέσθω στέφανος αὐ/τῷ μέχ<ρ>ι * ε', καὶ τοῖς ἐπιταφήσασι τι/θέσθω οἴνου κεράμιον ἔν, ὁ δὲ μὴ / ἐπιταφήσας εἰργέσθω τοῦ οἴνου.

§ 38

Sab 12,3-7

(3) καὶ γὰρ τοὺς πάλαι οἰκήτορας τῆς ἀγίας σου γῆς (4) μισήσας ἐπὶ τῷ ἔχθιστα πράσσειν ἔργα φαρμακειῶν καὶ τελετὰς ἀνοσίους (5) τέκνων τε φονὰς ἀνελεήμονας καὶ σπλαγχνοφάγον ἀνθρωπίνων σαρκῶν θοῖναν καὶ αἵματος ἐκ μέσου μύστας θιάσου (6) καὶ αὐθέντας γονεῖς ψυχῶν ἀβοηθήτων ἐβουλήθης ἀπολέσαι διὰ χειρῶν πατέρων ἡμῶν (7) ἵνα ἀξίαν ἀποικίαν δέξηται θεοῦ παίδων ἢ παρὰ σοὶ πασῶν τιμιωτάτη γῆ

(3) et illos enim antiquos inhabitatores sanctae tuae terrae odians (4) quoniam odibilia tibi opera faciebant per medicamina et sacrificia injusta (5) et filiorum necatores sine misericordia et comestores viscerum hominum devorationem et sanguinis a medio sacramento tuo (6) et auctores parentes animarum inauxiliatarum voluisti perdere per manus parentum nostrorum (7) ut dignam perciperent peregrinationem puerorum Dei quae tibi omnium carior est terra.

§ 39

Ph., *Spec.* I 323,3-6²²

νῦν δὲ συμβαίνει πολλάκις τῶν μὲν ἀγαθῶν ἀνδρῶν μηδένα μνεῖσθαι, ληστὰς δ' ἔστιν ὅτε καὶ καταποντιστὰς καὶ γυναικῶν θιάσους βδελυκτῶν καὶ ἀκολάστων, ἐπειδὴν ἀργύριον παράσχωσι τοῖς τελοῦσι καὶ ἱεροφαντοῦσιν.

§ 40

Ph., *Post.* 101,3-9

...ἐπειδὴ γὰρ πρῶτος καὶ μόνος τῶν ὄλων βασιλεὺς ὁ θεός ἐστι, καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἄγουσα ὁδὸς ἄτε βασιλέως οὔσα εἰκότως ὠνόμασται βασιλική. ταύτην δ' ἡγοῦ φιλοσοφίαν, οὐχ ἦν μέτεισιν ὁ νῦν ἀνθρώπων σοφιστικὸς

²² Todos los pasajes de Filón: Colson - Whitaker - Marcus 1929-1962.

ὄμιλος -λόγων γάρ οὗτοι τέχνας μελετήσαντες κατὰ τῆς ἀληθείας τὴν πανουργίαν σοφίαν ἐκάλεσαν ἔργω μοχθηρῶ θεῖον ἐπιφημίσαντες ὄνομα-, ἀλλ' ἦν ὁ ἀρχαῖος ἀσκητῶν θίασος διήθλει, τὰς τιθασοὺς τῆς ἡδονῆς γοητείας ἀποστρεφόμενος, ἀστεῖως καὶ αὐστηρῶς χρώμενος τῇ τοῦ καλοῦ μελέτῃ.

Ph., *Sac.* 7,4-6

οἱ δὲ ἀνθρώπων μὲν ὑψηλῆς ἀπολελοιπότες, μαθηταὶ δὲ εὐφυεῖς θεοῦ γεγονότες, τὴν ἄπονον ἐπιστήμην ἀνεληφότες, εἰς τὸ ἀφθαρτον καὶ τελεώτατον γένος μετανίστανται κλῆρον ἀμείνω τῶν προτέρων ἐνδεδεγμένοι, ὧν ὁ Ἰσαὰκ θιασώτης ἀνωμολόγηται.

Ph., *Legat.* 97,1-4

πολλάκις δὲ καὶ θώρακα ἐνδύόμενος ξιφῆρης προῆει μετὰ κράνου καὶ ἀσπίδος, Ἰσραὴλ ἀνακαλούμενος: καὶ παρ' ἐκάτερα οἱ Ἰσραὴλ τοῦ καινοῦ [καὶ νέου] θεραπευταὶ συμπροῆσαν, ἀνδροφόνων καὶ δημοκοίνων θίασος, ὑπηρετήσαντες κακὰς ὑπηρεσίας φονῶντι καὶ διψῶντι ἀνθρωπεῖου αἵματος.

Ph., *Det.* 45

Σύμφορον οὖν ἦν εὐλαβεῖα σωτηρίῳ ἀρετῇ χρησάμενον τὸν Ἰσραὴλ οἶκοι καταμεῖναι τῆς εἰς τὸν ἐριστικὸν καὶ φιλόνηκον ἀγῶνα προκλήσεως ἀλογήσαντα, μιμησάμενον Ἰσραὴλ τὴν ὑπομονήν, ἣτις ἀπειλοῦντος Ἰσραὴλ τοῦ κακίας θιασώτου τὸν ἀρετῆς ἀσκητὴν Ἰακώβ <ἀποκτενεῖν> ἀναχωρήσαι τῷ μέλλοντι ἐπιβουλεύεσθαι παραγγέλλει, μέχρις ἂν ἐκεῖνος τῆς ἐπ' αὐτῷ σχετλίου λύττης ἀνῆ.

§ 41

Ph., *Spec.* III 169

Ἰσραὴλ καὶ βουλευτήρια καὶ δικαστήρια καὶ θίασοι καὶ σύλλογοι πολυανθρώπων ὁμίλων καὶ ὁ ἐν ὑπαίθρῳ βίος διὰ λόγων καὶ πράξεων κατὰ πολέμους καὶ κατ' εἰρήνην ἀνδράσιν ἐφαρμόζουσι, θηλείαις δὲ οἰκουρία καὶ ἡ ἐνδον μονή...

Ph., *Spec.* II 44

ὅσοι γάρ ἢ παρ' Ἰσραὴλ ἢ παρὰ βαρβάρους ἀσκηταὶ σοφίας εἰσὶν ἀνεπιλήπτως καὶ ἀνυπαίτιως ζῶντες, μήτε ἀδικεῖσθαι μήτε ἀνταδικεῖν αἰρούμενοι, τὰς τῶν φιλοπραγμόνων ὁμιλίας ἐκτρέπονται καὶ τὰ χωρία, ἐν οἷς ποιοῦνται

τάς διατριβάς, προβέβληνται, δικαστήρια καὶ βουλευτήρια καὶ ἀγορὰς καὶ ἐκκλησίας καὶ συνόλως ὅπου τις τῶν εἰκαιοτέρων ἀνθρώπων θίασος ἢ σύλλογος

Ph., *Spec.* II 193

Μετὰ δὲ τὴν τῶν σαλπίγγων ἄγεται νηστεία ἑορτή. τάχα ἂν τις εἴποι τῶν ἑτεροδόξων καὶ ψέγειν τὰ καλὰ μὴ αἰδουμένων: ἑορτὴ δ' ἐστὶ τίς, ἐν ἣ μὴ συμπόσια καὶ συσσίτια καὶ ἐστιατόρων καὶ ἐστιωμένων θίασος καὶ πολὺς ἄκρατος καὶ τράπεζαι πολυτελεῖς καὶ χορηγίαι καὶ παρασκευαὶ τῶν ἐν δημοθoinία πάντων εὐφροσύναι τε καὶ κῶμοι σὺν ἀθύρμασι καὶ τωθασμοῖς καὶ παιδιὰ μετ' αὐλοῦ καὶ κιθάρας καὶ τυμπάνων τε καὶ κυμβάλων καὶ τῶν ἄλλων ὅσα <κατὰ> τὸ παραλελυμένον καὶ ἐκτεθλυμένον εἶδος μουσικῆς δι' ὧτων ἐγείρει τὰς ἀκαθέκτους ἐπιθυμίας;

Ph., *Flac.* 136-137

(136) θίασοι κατὰ τὴν πόλιν εἰσὶ πολυάνθρωποι, ὧν κατάρχει τῆς κοινωνίας οὐδὲν ὑγιές, ἀλλ' ἄκρατος καὶ μέθη καὶ παροινία καὶ ἡ τούτων ἔκγονος ὕβρις: σύνοδοι καὶ κλῖναι προσονομάζονται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων.

(137) ἐν ἅπασιν τοῖς θιάσοις ἢ τοῖς πλείστοις ὁ Ἰσίδωρος τὰ πρωτεῖα φέρεται καὶ λέγεται ὁ συμποσίαρχος, ὁ κλινάρχης, ὁ παραξίπολις...

Ph., *Prob.* 85

πρῶτον μὲν τοίνυν οὐδενὸς οἰκία τίς ἐστὶν ἰδίᾳ, ἣν οὐχὶ πάντων εἶναι κοινήν συμβέβηκε: πρὸς γὰρ τῷ κατὰ θιάσους συνοικεῖν ἀναπέπταται καὶ τοῖς ἐτέρωθεν ἀφικνουμένοις τῶν ὁμοζήλων.

§ 42

I., *AI XIV* 213-216²³

(213) Ἰούλιος Γάιος στρατηγὸς ὑπάτος Ῥωμαίων Παριανῶν ἄρχουσι βουλῇ δῆμῳ χαίρειν. ἐντυχόν μοι οἱ Ἰουδαῖοι ἐν Δήλῳ καὶ τινες τῶν παροίκων Ἰουδαίων παρόντων καὶ τῶν ὑμετέρων πρέσβων καὶ ἐνεφάνισαν, ὡς ὑμεῖς ψηφίσματι κωλύετε αὐτοὺς τοῖς πατρίοις ἔθεσι καὶ ἱεροῖς χρῆσθαι. (214) ἐμοὶ τοίνυν οὐκ ἀρέσκει κατὰ τῶν ἡμετέρων φίλων καὶ συμμάχων τοιαῦτα γίνεσθαι ψηφίσματα καὶ κωλύεσθαι αὐτοὺς ζῆν κατὰ τὰ αὐτῶν ἔθη καὶ χρήματα εἰς σύνδειπνα καὶ τὰ ἱερὰ εἰσφέρειν, τοῦτο ποιεῖν αὐτῶν μὴδ' ἐν Ῥώμῃ κεκωλυμένων. (215) καὶ γὰρ Γάιος Καῖσαρ ὁ ἡμέτερος στρατηγὸς [καὶ] ὑπάτος ἐν τῷ διατάγματι κωλύων θιάσους συνάγεσθαι κατὰ πόλιν

²³ Marcus 1966.

μόνους τούτους οὐκ ἐκώλυσεν οὔτε χρήματα συνεισφέρειν οὔτε σύνδειπνα ποιεῖν. (216) ὁμοίως δὲ καὶ γὰρ τοὺς ἄλλους θιάσους κωλύων τούτοις μόνοις ἐπιτρέπω κατὰ τὰ πάτρια ἔθη καὶ νόμιμα συνάγεσθαι τε καὶ ἐστιᾶσθαι. καὶ ὑμᾶς οὖν καλῶς ἔχει, εἴ τι κατὰ τῶν ἡμετέρων φίλων καὶ συμμάχων ψήφισμα ἐποιήσατε, τοῦτο ἀκυρῶσαι διὰ τὴν περὶ ἡμᾶς αὐτῶν ἀρετὴν καὶ εὐνοίαν.

§ 43

BB 10a (similar TosPea 4,21)²⁴

תניא, א"ר אלעזר בר' יוסי: כל צדקה וחסד שישראל עושין בעולם הזה, שלום גדול ופרקליטין גדולין בין ישראל לאביהן שבשמים, שנאמר: (ירמיהו ט"ז) כה אמר ה' אל תבא בית מרזח ואל תלך לספוד ואל תנוד להם כי אספתי את שלומי מאת העם הזה [וגו' את] החסד ואת הרחמים, חסד - זו גמילות חסדים, רחמים - זו צדקה.

TJ MQ 3,5 82d²⁵

"ולחם אנשים לא תאכל". מיכן שהקטנים הולכין אצל הגדולים. ומניין שהגדולים הולכין אצל הקטנים. אמ' ר' שמואל בר רב יצחק. כת' "כי כה אמר יי אל תבוא בית מרזח" וגו'.

Ket 69ab

שלח ליה רב ענן לרב הונא: הונא חברין, שלם! כי אתיא הא איתתא לקמך - אגבה עישור נכסי. הוה יתיב רב ששת קמיה, אמר ליה: זיל אימא ליה, ובשמתא יהא מאן דלא אמר ליה: ענן, ענן! ממקרקעי או ממטלטלי, ומאן יתיב בי מריחא ברישא? אזל רב ששת לקמיה דרב ענן, אמר ליה: מר - רבה, ורב הונא - רביה דרבה, ושמותי שמית מאן דלא אמר ליה, ואי לאו דשמית - לא הוה קאמינא: ענן, ענן! ממקרקעי או ממטלטלי, ומאן יתיב בי מריחא ברישא? אזל רב ענן לקמיה דמר עוקבא, אמר ליה: חזי מר היכי שלח לי רב הונא: ענן ענן, ועוד מריחא דשלח לי [לא ידענא] מאי ניהו? אמר ליה: אימא לי איזי גופא דעובדא היכי הוה. אמר לי: הכי והכי הוה מעשה. אמר ליה: גברא דלא ידע מאי ניהו מריחא שלח ליה לרב הונא "הונא חברין"? מאי מריחא - אבל, דכתיב (ירמיהו ט"ז) "כה אמר ה' אל תבא בית מרזח וגו'".

Ket 69b = MQ 28b

אמר רבי אבהו: מנין לאבל שמיסב בראש - שנאמר (איוב כ"ט) "אבחר דרכם ואשב ראש ואשכון כמלך בגדוד כאשר אבלים ינחם". - "ינחם" אחרים משמע! אמר רב נחמן בר יצחק: "ינחם" כתיב. מר זוטרא אמר: מהכא (עמוס ו) "וסר מרזח סרוחים", מר זח נעשה שר לסרוחים.

²⁴ Todos los pasajes de TB: Steinsaltz 1984-1998.

²⁵ Sussmann 2001.

§ 44

TJ Ber 3,1 6a

ר' זעירא מידמדך פקיד ומר. לא תקבלון עלי יומא הן אבלא למחר מרזחיא.

EstR 1,10²⁶

בימים ההם זה אחד מן המקומות שהיו מה"ש מדדין פתקין לפני הקב"ה שהיו אומרים לפניו רבש"ע בהמ"ק חרב ורשע זה יושב ועושה מרזיחין. אמר להם תנו ימים כנגד ימי' הה"ד (נחמיה י"ג) בימים ההמה ראיתי ביהודה דורכים גתות בשבת וגו'. רב חלבו אמר אללא וי היו אותן הימים. אמר רב ביבי ההם הה לאותן הימים המד"א (יחזקאל ל') הילילו הה ליום. א"ר יצחק נהיה לאותן הימים המד"א (מיכה ב') ונהה נהי נהיה:

EstR 3,3

ד"א גם ושתי המלכה. שמואל פתח (ירמיה נ"א) בחומס אשית את משתיהם אמר הקב"ה כשהן באים להתחמם במלכות אשית את משתיהם אנא מגדיר ית משותיהן והשכרתים בצרותיהם למען יעלוזו על ידי שהיו שמחים הם בחורבן הבית. אמר הקב"ה בהמ"ק חרב ורשע זה עושה מרזיחין וגם ושתי הרשעה עושה מרזיחין דכתיב גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים:

QoR 7 a Qo 7,1 (similar en MidrSam 23,8)²⁷

כת' אחד או' 'וימת שמואל' וכת' אחד או' (שמואל א' כ"ח) 'ושמואל מת' א"ר אסי 'ושמואל מת' מיתתה ודאי 'וימת שמואל' אין הדברים [אמורים] אלא לענין נבל שנ' (שם א' כ"ה) 'וימת שמואל' [וגו'] 'ואיש במעון (ומעשהו בכרמל)' א"ר שמואל בר נחמני (הכל סופדין וטופחין על מיתת הצדיק וזה הרשע עושה לו מרזיחין

§ 45

PsJ Nm 24,14.25; 25,1-3²⁸

(14) וכדון האנא מתפני ואזיל לעמי איתא אימלכיןך איזל זמין פונדקין ומני בהון נשיא מטעייתא זבנן מיכלא ומישת *י"א* בבציר מן טימהון וייתון עמא הדין וייכלון וישתון וירוןן וישמשון עמהון ויכפרון באלקהון ויתמסרון בידך כשעא קלילא ויפלו מנהון סגיאין ברם בתר כדין עתידין הינון דישלטון בעמד בסוף עקב יומיא

(25) וקם בלעם ואזל ותב לאתריה ולחוד בלק אזל לאורחיה ואקים ית בנתהון דמדינאי בקולין מבית ישימות עד טוור תלגא והוין זבנן זיני כיסנין בבציר מן טימהון במילכת בלעם רשיעא בפרשת אורחתא

²⁶ *Midrash Rabbah* 1924.

²⁷ Motos López 2001.

²⁸ Martínez Sáiz 1977 (ed. Díez Macho).

(1) ויתבי ישראל באתרא דהוה מתקרי שיטים על שטותא וקלקולא דהוה בהון ושריאו עמא לאופסא קדושתהון ולמפ*ער* גרמיהון לטופסא דפעור ולמטעיא בתר בנת מואבאי דמפקן ית טופסיה דפעור מתותי פסיקייהון (2) וקראה לעמא לדיבחי טעוותהון ואכלון עמא במרזיחיהון וסגדון לטעוותהון (3) ואתחברו עמא בית ישראל בבעלא פעור כמסמרא בקיסא דלא מתפרש בלא קיסמא ותקיף רוגזא דייי בישראל

SNm 131²⁹

באו וישבו להם בשיטים במקום השטות באותה שעה עמדו עמונים ומואבים ובנו להם קילין מבית הישימות ועד הר השלג והושיבו שם נשים מוכרות כל מיני כסנין והיו ישראל אוכלים ושותים באותה שעה אדם יוצא לטייל בשוק ומבקש ליקח לו חפץ מן הזקנה והיתה מוכרת לו בשווי וקטנה קוראה לו ואומרה לו מבפנים בוא וקח לך בפחות והיה הוא לוקח הימנה ביום הראשון וביום השני. וביום השלישי אמרה לו היכנס לפני וברור לך לעצמך אי אתה בן בית והוא נכנס אצלה והצרצור מלא יין אצלה מיין העמוני ועדיין לא נאסר יינן של גוים לישראל אמרה לו רצונך שתשתה יין והוא היה שותה והיה היין בוער בו ואומר לה השמיעי לי והיא מוציאה דפוס של פעור מתחת פסיקיא שלה ואומרת לו רבי רצונך שאשמע לך השתחוה לזה והוא אומר לה וכי לעבודה זרה אני משתחוה אמרה לו וכי מה איכפת לך אינו אלא שתגלה עצמך לו והוא מתגלה לו מיכן אמרו המפעיר עצמו לבעל פעור זו היא עבודתו [והזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתו] והיה היין בוער בו ואומר לה השמיעי לי ואומרת לו רצונך שאשמע לך הנזר מתורתו של משה והוא ניזור שנאמר והמה באו בעל פעור וינזרו לבושת והיו שקוצים כאהבם (הושע ט ז) באחרונה חזרו לעשות להם מרזיחים והיו קוראות להם ואוכלים שנאמר ותקראן לעם לזבחי אלהיהם. רבי אלעזר בן שמוע אומר כשם שאי אפשר לו למסמר לפרוש מן הדלת בלא עץ כך אי אפשר להם לישראל לפרוש מן הפעור בלא נפשות.

§ 46

LvR 5,3³⁰

מהו מרזח סרוחים (עמוס ו, ז), אמ' ר' אייבו שלש עשרה מיומסאות היו להן, אחת לכל שבט ושבט ואחת לכולן, וכולן חרבו ולא נשתייר מהן אלא זו בלבד, לידע כמה תיעוב נעשה מהן.

NmR 10,3³¹

ואוכלים כרים מצאן ועגלים מתוך מרבק - באו וראו: כל שבט ושבט היה לו מיומם בפני עצמו, כיון שהיה מבקש לילך למיומם שלו היה מעביר כל המרעה לפניו והיה נוטל השמן שבהם ועומד עליו ושחטו.

[...]

מה סופן - על ידי יין נתפתו וזנו, ולכך יגלו. הדא הוא דכתיב: (עמוס ו) לכן עתה יגלו בראש גולים וגו'.

²⁹ Horovitz 1966.

³⁰ Margulies 1960.

³¹ Mirkin 1987.

Tanj Šemini 6 (similar TanjB Šemini 8)³²

בא וראה כל שבט ושבט היה לו מיומס בפני עצמו כיון שהי' מבקש לצאת למיומס שלו היה נוטל
 עדרו עמו כדי להיות אוכל מצאנו פטומין מנין שכן כתיב (עמוס ו) ואוכלים כרים מצאן ועגלים מתוך
 מרבק השותים במזרקין יין וראשית שמנים ימשחו ולא נחלו על שכר יוסף, לכן עתה יגלו בראש גולים
 וסר מרזח סרוחים

§ 47

Mosaico de Mádaba

βητομαρσέα ἢ κ[αὶ] Μαίουμας

---

³² *Midrash Tanhuma*, Varsovia, 1878.